

وینهی صافی

لهو دووایی بهیدا حاجی کاک ملا علی که کوری هره گهور و پوست.
 نشینی بههشتی (صافی) به دیوانی ناوبراوی پیشکش به چاپخانه ی ایسه کرد
 بو تهوی دوو باره چاپ کرئنه وه هره جووره جهوتیه کی نه چاپه گانی پیشودا
 پرووی داپنی هله بزبری کراود وه چنده پارچه هله مستیکی که له ناو تهوی
 پیشودا نه بوو خراونه ته سه ری و به سه رها ته کشتی که لیک هله کتیر و
 وهر کتیر و ده سکاری کراود .

به ندهش سه ری ای تهوی که به سه رها ته کیم هره له خوئی وهر گرتوه
 شاره زایکی شیاویشم به سه ره موو چه شنه باریکی ژیا ی وی دا هه به
 خودا یار بقی له وان هه که له بیرم ماون چهند مه به سیکي ده خمه بهر چاوی
 خووینده واره بهر یزده کانه وه تا باشتر یه ی به بهر زیه تی پایهر دلپاکیه تی
 و مەردی و رهنده تی صافی بهن وه چنده پارچه هه و تراوی کیش که به
 ده ستووسی خویم هه به و له ناو دیوانه کی دا نه بوو ده یانخمه شووینی
 خویانه وه .

گیوی موکریانی

به سہارہاتی صافی

هونەری پایە بەرزو روپیژی ناوداری خوشاو تپوی (کاک مصطفی کوری کاک حولاً « ثانی » کوری کاک علی کوری کاک عسکری ولای کوری کاک مصطفی کوری شیخ سلیمان و نازاویشی صافی » .

نهو خانوادیه له بنجه گدا (میر مه لین) و به شش پستان ددچنه وه
 سه شیخ سلیمانی بایره گاوره یان که به میری -وران نادبانگی در کردبوو ،
 وه فرمانره وای گوندکانی ناوچه ی هیران بوو ، به لار ندریابی دا شیخ
 سلیمان به غوی شیخ طاهای بتلیس بوو گرتاری زنجیری ری و شویچی
 قادری بوو نیر به جاریکی وازی له میرایه تی هینا و دیرانی میره تی به ته کیه
 گوربوو وه پرووی له دزگای خودا به رستی و باریز گاریچی نزد داب و
 دزگای خودا نامبیتی له سردمی و بهو تانه مرو له ناو نهو خانوادیه پیدا
 هیر له ناو .

صافی له گوڼدي (هیرانه) یی دا له بهر واری (۱۸۷۳) ی زاینی دا
پتی ناو ته کورې زیان ووه ، له سره تاپی دا له لای باوکی خوی ده خو ویند
له یاشان چوو. ناو فقی یان ووه ، بهر بهر به ناو خویندنگ په کانی ناو
خوشتا ووی دا گهراوه. رووی له کوی بهر هسولترو رواند زبش کردووه
وانه ی له لای مهلا نه محمدی هومر گوڼه تی و مهلا نه محمدی رهش
خویندوه ته وچار سر یکیشی له لاجانی دا ووه ماوه په کیش له په سوی ماوه ته ووه

(*) هیرازو نازمین : دوو گوندی به ناوانک و ناو دیمه من خوشو

پیر باخ و رزق میرکو گول و گولزار و دلای پیر چاه مستیکن
که تونه ناو هریمی خوشاوتیه و .

نېټر له ویش را ړوو له سابلانځې د کلت وچه ند سالیکی له منځه وړی (شېا .
دمرویشی) له لای قاضی علی باوکی (قاضی محمد) دمخوینی له و ماوه به دا پله ی
خوینده وارینی خوئی له زمانی نارووی و فارسیش دا زور بهر بکانه و .

هزی بوژیږتی صافی :

صافی هرو هرو کوو له خویم بیستوو له نهمه نی چارده . سالی به وده دهنی به
هه لېست هوښه وړه کړدو ، هه چنده له و نهمه ندا شوو و سوداو نه فنی
کو له ندان دوو نیه نه وپان وده کوو بولبول خستېته چه هچا ه و ناله نال
وه خوش و ناخوش به ناچاری که وتبته یتو باوشتی دلداریتی و سوداو ،
پو سوو کړدنه و نی و مه به ه هوږاوه ترو ناوداره کانی کرنگ نرین
به لکهن به لان سررای نه و ش یتو سته نه مانش له بیر نه چنده وده که دپه نده
خوړه کانی (هیرانو نازنه نین) به نایه تی نای شیرین و روان و هوای
نیکو بوژینه و نی باخو باخچو و روزه دلگړه کانی و گولزارو چپه نه جوان
و نه نگینه کانی که له توانای من دا نه بلیم وده به هشتی دچن چونکو شایان
که به هشت و روان بچو یتری . سائو هریم و مه لېنده دلکېشه ناول
نازدارانه به و همو شان و شکو یانه وده نه که نه نا صافیان کړدو ته بولبولیکی
شیدای نه و ناوچه به و بس به لکو شوری نه پتی و سودای نه فنی به نه .
ندازه به کی نه و تو له ناو خانه واده و اندا کاریگر بوو . جوش و خروشی
سوداو هرومی هه لېست هوښه وړ و یترو په وروری له ناو دل و دروونی
نای باوکی و زور ترینی کوره کانی دا وده کوو جیلومی هه ناو نه ندای نواندو .

زۆر تېرى ھەلبەستە كانى (صافى) بەسەر دوو بىر اندا دا بەش دە كرېن
 (ئايىنى و دلدارىنى) . ھەر چەندە زۆر يېشىم ھەول^۲ لە گەلى دا كە پۇ يادگار
 پارچە ھەلبەستىكى نىشتانیش بېۆنيتەرە داخەكەم بى سوود بوو .
 كاكي خۆشناو بەزمانى كوردى و فارسى و ئارەبى و توركى ھەلبەستى زۆر
 دانامە بەلان نەرووى ئەو ھەو ھە كوردى بە كانى لەوانى دى پەرن شاياتى سوپاسە .
 پەلسەى صافى لە بىروىژىتى دا :

ھەلبەستە كانى صافى ھەر چەندە لەرووى رەوانو سوواری و پوختى و
 ئاودارى و راوېژ شىرىنى و بەتايىبەتى لەلايەن نیش و پاشەندە ھەموو بابە
 تىكەو دىگرو پەسەند كراون ھەروە كوو بوو پىژى نىشتان پەرورەى كوردى
 ھەلوپىرى بەھەشتى (كانى) و ھۆنەرى زاناو : ئاواياك مەنقى (مەلا رەسولى
 بىتووشى) لەنامە ھەلبەستە كانىدا بەدوورە در پىژى ھەلبەستە ناو- وە پىيان
 ھەلگىر نوو داخەكەم لەم دەمەدا ئەھى ھەربەكەى تاكىكەم بەدەستەرە بە ئەگەر
 بىتىم لەچانى نوپىرى دا ھەموو پان دەخەمە بەر چاوانەو ھە كانى دەلى :

ئوستادى غەزەل صافى بە جىگەى لەھىرانە

مەدھى چ بەكم ظامەد مەشھورورى جىھانە

ئەوا ئىمانى پىت ھىتاو مەنقى بەرموو مصطفىاى ئاخىر زەمانم
 بېرو باو پىرى بەندەش لەراست و پەو ئەو بە ئەگەر صافى ھەروە كوو
 لەرىنگاى ئاينىدارىنى دا بە ئەندازە بەكى ئەوتۆى خەت سەخەت و شەكەت
 كەدووە تاگەيشقۇتە پايسى پىرانى خودا ناس ئەگەر بەقەد نىو ھەندەى وى
 لەرىنگاى و پىژەتەدا خۆى مانەو بىكر دا پاى ھىچ سوو (شەك) لەو دا نىبە
 كەلەواناى دا ھەبوو بىگاتە بەرزترین پەلى ھۆنەرى لە كوردەستانى دا .

(صافی) هر چه نده له ناو هه له بته کانی دا زوړ له موی و ناروق دوواوه .

که تنه لارووی بیستیارووه بوو و نهیدیته ون ، به لار زوړ نارو زووشی ده کرد که به جاوی خوشی جار یکی بیان بینی . واده گیر نهوه که روژ یکی به ناو به تیک له شقامه کانی موصلي دا راده برد نووشی به درگای موی خانه به کی هات له گهل هار یی به کانی به بی یه کو دوو کردن ده چینه زووی و داده نیش موی فروش دلی مه لالا چه ده خونوه ؟ له رووی نهوه که کاکي میرانی هیچ جوړه مبه کی نه دیته وو و ناویش نه د زمان کونی خوت سر پشکه به هر چه کی بومان دینی ینه ، موی فروشیش به نارو زووی خوی موی یا ناره قی له پیش دانان ، کاکي دل و دروون پاک ملوه به کی تهواوی تیر اماو زوړیشی نسرین هه لومړاندو پاره ی مبه کان تهواو ددها به مبه ی فروشه کی کوت : نیمه هیشا نانمان نه خوارووه با نهوانه هر لیر به بهینه نهوه ناده چین نانی ده خون و ده که ریینه نهوه تیر نهوی دمرده کون .

(صافی) تا کوچی دوواوی بانی له باری بی پمروای دا دژیا جاری وا

هه بوو به هه لمستی هژراوه تهرو نلوداری دلدارینه نهوه به سر دبرد هندی جاریش له گز راوی مهلو کتوی یاندا به دشتو نهوال و نو سا راندا د خولاوه ، روژگار ته نهاسی سالان ماوه ی نهو ژبانه نازاده ی دایه ، به لار که باوکی کوچی دوواوی کرد نهویش ناچار له شوینی وي دانیشته تهواوی خیر و خوشی کیتی به ری و شوینی دمویشانه و یشی خودا پرستیته کی گوړیه نهوه ، نهویش گراو (عاشق) ی ری و شوینی شایخ طاهای بتلیسی به چه مشیک بوو تاو که ته ریزه ی خورقه پو شانوه بهوش تهواو

دلی دانه کوت دستی که یانده زنجیری نهایی داد گمراهی شیخ عبدالقادر
(غوثی که یلانی او سالی چند جار یکیش د- چووه دیدنی باره گا بهرزه-
که ی و له ناو زور نرینی هه لیه مه کانیسی دا به ند یواریتی دله پاکه کی وی له
راست باره گای بهرزی که یلانی دا به کرنکی نه ندام ده نوینی .

کاکي هیرانی به هوی دلیا کیتی و یوو خوشی و یویش شیرینی و داد
بهرستنی خو بهوه بهرترین شو و بی له ناو دلی دوست و ناشنا به کار دا به و
دیاری کرابو .

کاکي خوشاوهی له یار یزگاری و خودا بهرستی به دهر هموو چینی
به هیچ ده زانی و سامانی هموو گیتی له لای یوشتیکی نده هینا وه کم و زور
حزری له نا و ناوانک نده کرد که هموو ته نهی خوم دا پیاوینکی وایه که
یه نگم کم دبنووه . بو نمونا بالیره دا بهر برده به کی و بتان بو بگریه وه :

له یرووی نه وه که چه ند یارچه هه لیه ست و بهر هانه که بیه هه له خوی
و مرگ تبو وه بو میژووی و یزه ناتاجی وینه به کیشی بووم هه چاند که تبوا-
نیشان بی نه نازه خوش بو وه له یرووی دلو زبانی بهوه زور جار بشی هاتو
چوی ده کردم چند سالیکی تکام لی نرد کوینه به کی بو یاد دگر و مرگرم
ته نه و لایمی نه وه بو : تو خراب له من گیشووی وه ده زانی که من پیاوینکی
وام شایانم بخیرمه ناو میژووی و یزه وه من خام کو سه نیش هار ده به وه به
خاک نابرووی له وه هموو بو یزه یاه بهر زانی کورد به من و هه لیه ست بی
سهرو یاه کانموه به به له ناو میژووی و یزه کت دا نیر له هه لای چه ند
دوشتیکی که به یوو نه مهر داخوازی من هموو یان تکایان لی کرد که به یدان

بدات و پنهانی و مریگری و پنهانی . داخه کهم و ده لای هم مو یان هر نه و ده بو
 که به منی دا پنهانی ، هر چه نه و ده پنهانی و ده زوریش دل گیری به پنهانی و ده
 بووم به لایم دهرم نه پنهانی و هر چه پنهانی ی هرل بووم لهو ملو به پنهانی چنه
 جار یکیش به ناوی گله بی به ده به گوئی دامو ی برام هه لیتنا بو و نه ویش
 ده یکوت هیچ کو سپه به نه نه گیتی دا که مرئی تیکو شهر و ساری نه که وی
 که چی خرا و راستان دامو (حزنی) برام له کاتیکا هه ده کاتی که صافی و
 برای و به نه کوریکیشی له وی دانیشتون . به نه ده منانی که صافی و کام
 دوستانه بیان هه به لایم نه منم زانی پابه ی دوستانه بیان تا چ راده به کی به
 چو نکو و نه و ده روژی هر دوو کیاتم له ده شو پنهانی دا نه دینسون . که به برم
 کرد نه و نه ده جو و ت و لیک نزدیک به نه له تیوانا ندا و ده کوو بیگانه به کی
 نه ناسرا و وا بووم .

نه و سا دووای چاک و خوشی صافی له لای کام ده منی به گله بی و گزانه ده
 کرد له ده ست من و کونی : کاکه مه ده دزانی گیو زورم سه خله تو نه و ده
 ده کات ۱ کام هر چه نه ده له به بهس ناگاداریش بو به لایم خوی ناشی کردو
 کونی له و وی نه و ده که گیو برای نه ناتوانی له فرمانی من ده رچی تو ش
 به که به پشک تا به نازادی کو تابی به و کاره سته به دم . صافی کونی . جا نو
 به پنهانی نه و ده هر برا گه و ده کهس له فرمانی تو به ریچی ناکات .

کاکه پرسی ده به ورمو و برانم تا وانه کانی گیو چین ؟ کاکه فرموی گیو
 لای وابه که من صوف و بریژم پنهانی دا اگر نوو و زورم روو لی ده پنهانی که
 وینم و مریگری هر چه نه پنهانی (باو کم من خاک و سه و دووی ده به و ده

بخاک شایانی نهوه نیم که تو له ناو میژووی و پژه دا بمخه یته ریژدی بو پژه
هونه نه ده کانی کورده وه نکایه نابرووی وان به منوه مه بهو جگه له وده
من ههز له ناوو ناو بانک ناگه سوودی نهو وازم لی ناهینی .

داماو کوتی : چۆن تلوانه کرنگه ناپه سنده کانی کیو ههز نه وه به ۱۹

صافی نه وه لای دا کوتی به لای ههز نه وه بهو تلوانیش له وه گه وده تر نابقی ۱۱
داماو کوتی کاکي به ریژ فرمان به سهز تو دا بهو چه شنه درا که تیتسه له شوینی
خو ت ههستی و بهی له سهز هو و کورسیه دانیسی بو نه وه ی وینه که ت
و مر بگه ریژ و رووی له منیش کردو کوتی له بهرام سهز نهو تلوانه دا که زانی
وست کردوه دلی کاکي نازدار بشکینی سزات نه وه به ههز تیتسه وینه که ی
و مر بگری تاجاریکی تر دله نازداره که ی سه خه لت نه که ی .

صافی دهم و ده ست وه کوو سهز بازیکی گو ویدیر له شو وینی خو ی هه ستاو
چوو له سهز کورسی ناو براو دانیشتو به ندهش به تلارمزی خو م وینه به کی
باشی کاره باییم و مر گرت ، که هیچ که سیکي سهز نه یتوانیوه وینه به کی وا
ریو شهزو باشی وی و مر گری .

نهو جار کاکي هیرانی به داملوی کوت : لام وایه داد گهز (حاکم) یکی داد
به رست نه بووی لای برایه تیت به هه ند گرت وام زانییا نه مده کرده برا
گه وده به لام دو ورا ندم ۱

داماو کونی کاکي خوم چەندین سالا ئاگام لەو گیتو کیشە بە هەبە راستیە .
 لەی ئەو بە تۆ هەر چەند خۆت بە خاک بزان گبو تۆ بەرێز دەزانی ئێسناس
 کیشە لەنیواو دا ئەما تۆ حەز دەکەي خۆت هەر بە خاک و خۆل^۷ بژمێ-رەو
 گویش لەکاتی خۆی دا بە پێی بیرو باوەری خۆی لەتۆ دەدوی .

صافی ئەسەردەنی شیخیی لەناو گیتی دا بەند بواریتی خۆی لەراوو دەنگی
 خۆش و جوانی خۆرسک بەدەر لە گەل^۷ هەموو خۆشی و ناخۆشیکی تر پساندبو
 : صافی و راو : زۆر نرینی سەردەمی خۆی بەراوی بآندانو بەروەردە
 کردنی کەوان بەسەر دەبرد وە ئەناو گیتی دا هیچ چینیکی لە کەوی سـپی
 خوشتر نەدەو یست .

صافی و جوانی خۆرسک : کاک بەدیتی گول^۷ و گولزارو دیمەفانی خۆش و
 جوانی خۆرسک وە کوو خو نچەي دەپشکوت . هەر چەند گوندی (هیران)
 لەهەموو لایەتیکۆوە نە بە مەشت خوشتر بوو سەررای ئەو ش هیای حەوزو
 سەراوو چەند جۆگە بەکی لی^۷ دامەزراندو خێزو ووردە بەردەمی زەردو سوری
 لەهەندەرا ئەو هینابوو وە بە پێی سەلیقەي بەرزو پەسەند بەو بەناو حەوزو
 سەراوو بەنەو جۆگە لەکاتی دا بەچەشتیکی نەندازاری دا بەش کردبوون ،
 ئەوجار دیمەنی هیران و پرای باخو باخچەو رمزو چیمەن و گول^۷ و گولزارو
 تریفەي ناوو تروسکی بەردە رەنگلۆ رەنگەکانی سەروی سەر خۆش دە کرد .
 صافی و دەنگی خوش : کاک هەمیشە چەند دەرویشیکی دەنگ خۆشی لەلا بوو
 بە تاییەتی فەقی خێرو درویش مەفاو حاجی عبداللەهی د. فەژدن کە لە کۆری
 دیرە خانە دا د. تکیان لی^۷ هەلدینا بآندانیان بەهەواو دەو پساند خۆ بە تاییەتی

که هه لښه نه وړو ، نو د اړه کانی کاکیان د خوښېدو د کاکیان به جاري کي د خوږه شانو پوی دمه ژاوه و. کوو د پزېښی بارانه فرمیسکی به سر پروموتو ریشی دا هه لښه وړاند . هر کاتیک صافی به تابه ته هه و لیرو د دشتی دزه به و یازینو ی شیخی و شوو پښانی تر دوو مټی د ښکښو شیکې به ژاردی له گیل خوی د کپیرا پو نمونوی شه بدای صافی نه پښاوی د ښکی خوشی دا به سر برده به کتان پو هه لیریزم که له خوی و کوره کانشم پښو و :

چند جاري کي له موصلو به غدا به که به شامو کولا نا دا و ابر دوو له کاتیکي که د ښکې خوشی سروی یا گرامانو کوی لی پوی به یی ووز (اختیار) له وی راو ستاوه که زور پشی کلر لی کر دپا به کول د گریو فرمیسکی هه . دوه وړاند ساهو شوینه چاکا یا خراب راد و ستا تا گورانی که کونای د هات پو نمونوی دلرا گرتو د د ستا به و ښه گنداری و دلرا دانی و سازانی صافی به سر هاتیکي تریش و بیر هاتو و جینگای خوشی یادی نوی که موه : ریزیکي نه مانگی ریزو و نا کاک دل د وون پاک له گیل کاک نوی برای و چند برادر پکی تر دا له لای به د دانیشتو وون له پاش مار به کی پوی کون ه ستن باچین دبدر پکی هه ونیش بکین نه و انیش نوتیان قوربان کاک هه و نی به ریزو نیه به چینه لای وی چ بکین نیر به شتره . کاک فرموی د ک مالان کول بی پو گیل و نه زانیتان نیه د چینه لای هه و نی نه گهر به ریزو بوو تیتمش پتی بن خوی ، نیر چونه لای وی . داخه که له دووایی نه مټی دا چاود کانی کوو که مینا بوون ، با به ورنی به برمه و کاک همدانی که و کوو کولی گولاوی هه و شوو پښو کورو

هر يېمېکې ده کرده بهه شتيکې خمالو و بوخوش ويا هم ده نکوت بولولي
 - هوداسه زې گدانه داخی گرانم نو گو له بوخوش شو نو بولوله سرخوشه
 نه (۱۹۴۱) دا پيرو بالي هلو راندو رواني پاكي به گيان نافه رين نه سپار دوه
 له گوندي هيراني له نه شکون (شيخ سلجاني) دا که غاريکي دانامراوو گوړه -
 سناني به مالهي وانه له گوړيک دا پي - زرا که به سرده مي ژياني دا به ده سقي
 خړي بوخوي هه لکه کنډو .

به لږي نو دونه زاناو پاچه بهرزه و نو براندوه دل - وژده شم به نه رماني
 چاره نوم به ناچري به جتي هشتم ، روژگاري چه بگر به دور خسته وي
 نو بود پژه نو دارو نه مه گدارو دلوزه داغتيکي دېکي واي به چه رگوه
 نام که تا موم له بيرم ناچته وه . بهه شتي حوت تورو چه وار کچي نه پاش
 به جيتاون نهوا به پتي ته من ناوي کوره کاني ده خرينه پيش چاوانه وه : -
 ۱ - حاسي کاک مه لا علي که توري هره گوه نو پوشت نشيني خوبه ني .

۲ - حاسي کاک مه لا عزيز ۳ - کاک مه نومر

۴ - کاک چه غفر ۵ - کاک عبدالقادر (غونه)

۶ - کاک جنيد ۷ - کاک عبدالکريم (باه شينخ)

به رنجيک له وي که نه وه ديوان نيهو که شکو له : له پروي نه وه که بيجکه
 له صافي (کاک ثاني) باو کي چه ند کور يکيشي له و پژه دا ده سته لاندان وام
 به بهرزه و نه دزاني که له لاپره (۸۵) موه چه ند پارچه هه لېه ستيکي کاک (ثاني)
 باو کي له لاپره (۸۸) دا چه ند هوزراو يکي (صهوت) و له لاپره (۹۴) دا
 پارچه هه لېه ستيکي (سوزي) ، د له لاپره (۹۷) يش دا پارچه هه لېه ستيکي
 (ووريا) بو يادگاري به مالهي بهرزي مهرانيان جابکري .

« سوپاس »

له‌رووی ئه‌موه که کاک حاجی مه‌لا علی دیوانی خوا لێ خوشبووی
باوکی پیشکش به‌چایخانه‌ی کوردستان فرمووه کاک عبدالقادر غه‌وئه‌ش
(سوژی) هه‌له‌بژیری کردووه کاک عبدالکریمی بابێ شێخیش سه‌ررای
هه‌له‌بژیری دیوانه‌کشی نووسیه‌وه‌وه له‌کانگای دڵه‌وه ده‌سکه‌گوتی بۆن
خوێنی سوپاسیان پیشکش ده‌که‌م .

گه‌ڕۆی موکریانی

وورده خالی بیسته کش نازی له سر به روی ده کا

چاوی نازی دانا بازی به ناهروی چین ده کا

روزی جیره عاده ددنی به نایی کا مه گهر

سا که ای دی به خوبنم په نجه کی ره انگین ده کا

طیرن دل له م ناره دهر ماچیت و نهو حدی چی به

چو آنکه یارم بازی که نه خچیری سه د شاهین ده کا

حقی کوشتی خوی نه دا نه غبارو نه ما یاری من

فانلیکه دهی کوزی خو وینیشی لی تضمین ده کا

گهر مرامی کوشته یارم چه باکم سر نیه

وا نه سه ف نه ما که دایمی به من خو وینین ده کا

زای هیجران زور به پیشه هر که سی نه بدیتوه

بیت و بنواری که دل له م دمرده چو ن نالین ده کا

(صلی) تو ی شادی به نای چاو ده چیت و که چی

چی بکا له م طالع خاشاکی ختم و اشین ده کا

~~~~~

یار له بهر نازی جووانی مامره سارم ده کا

یا له ناله ی عاشقانه روو له عالم گم ده کا

له علی لئوی شاهده ملکی دلم خامی نهوه

حقیقه تی بهو خاتمه ده عوایی جامی جدم ده کا

ناهی سینه‌ی عاشقانه و اجیهانی گرتووہ

لہو بزائے گہر دہملوہند بہعزہ جاری^۶ تہم دہکا

یروو و خالی ریمونہتی لالہو وہ نہوشہی ساندوہ

لالہ داغدارہ وہ نہوشہش بو^۷ پی ہر ماتہم دہکا

من نیجاردی خرمہنی غم بو^۸ دلی مسکین دہکم

سوئی طالع دبت و ہجراتی لہر من زہم دہکا

دل^۹ تہمہ گدارہو کہچی مہ جوبہ نازاری دہدا

خہلہتی بو^{۱۰} بیگانہ وایہ تہو لہ کھل^{۱۱} محروم دہکا

(صافیا) دل^{۱۲} مائی تہ نہای بی^{۱۳} عیبی نیہ

عبلہتی سوداہتی ہر حہز لہ جی ی پی غم دہکا

دل^{۱۴} لہ بو^{۱۵} مہ جوبہ دیسان گریہو و زاری دہکا

وا لہ ہردو و چلوہ کانی خو وین و ناو جاری دہکا

وا سراسر یرووی زہمینی گرتووہ خو وینلوی تہشک

دوودی ناہیش یرووی پو^{۱۶}شی و نامحان تری دہکا

زور بہ نازارہ دلی زارم لہر ہجراتی یار

ناحقہ تہو عالمہ لہو زارہ بیزارہی دہکا

مہرحہ بائیکم بکا بو^{۱۷} دل^{۱۸} فریبی منیہتی

و مونی^{۱۹} تہو پی ریمہ گہی بو^{۲۰} عاشقان یاری دہکا

ری موسولانی له دل^۱ نیشته پرچم و نه گریجه کی
 بوئی^۲ تبتیش وایه بادی زولنی زاری ده کا
 چاوه نویری یاره بوئی ریگه دهرشتی بهنوین
 عه بی لی مه گره که نهو بیچاره خووبن باری ده کا
 قات مه لین یار بی وه قابه وایه ناحق ده یکوژی^۳
 بیکوژی^۴ یا نه یکوژی^۵ (صافی) فیدا کړی ده کا

د^۶ بولبول لده دوری باخی گول^۷ یاری نه کا چیکا ؟
 له لوی خونچه هر دم شیومنو زاری نه کا چیکا ؟
 زماني له زه نه^۸ روئیو دوری زیلله نه واهات
 غیر یاران له مولا روو له لداری نه کا چیکا ؟
 له نای گهر موه وایو بهارو هیشه تبتیکه
 له نای چاوه کانی خوینو نلو جاری نه کا چیکا ؟
 شوی هیجران خپالی یار ده کا اصلا خوی نایی^۹
 بیادی روژی واصلی حفر له پیداری نه کا چیکا
 به کفری زولنی ری^{۱۰} نیسلاهی به سنووه بوئی^{۱۱} دل^{۱۲} تبتی^{۱۳}
 و د کوو منمائی دائم مه پل زینتاری نه کا چیکا ؟

و لي بيچاره به ٧ تيمرو حيمايه ي لازمه بوناب
 نهو ٧ك عالم بلي ٧ عيلو عشيرت بوو ٧نه بي ٧ كاره
 له ٧ خي ٧ تيمدا ٧ تيش به عيبو عاره واپاران
 خصوص لهم وخته دا چو نكي له چنه جيوه برينداره
 و ٧ قاي عالم نه ما غيرت خه لاس بوو (صافي) ٧ تيشكه
 به ناكه سواره دل ٧ چيكا كه جه شي غم به ملياره

دل ٧ له به دردي نيراني ياره مه ي مه ي ده ٧
 گري ٧ له ده نكي سازو غودو به زمي نايو نه ي ده كا
 سه رده مي مه مستو خوملو خادمي مه بخانه به
 وده خي ته سبيحي له ده مته سو في به حه به ي ده كا
 ري زي واپه زور به كه ي نو پي كه نين و خه نه به
 باعزي شو مه جنونه دائم گريه بو له لي ده كا
 به عزي جاران عالم و عاميل و عابده خو به تي
 وده تي جه هل و فيسقي زوره عالمي لومه ي ده كا
 پاي ده ليم نه ي دل ٧ و مره تيراني ياتوراني به
 ناو به پني هردوو جيكا روو له دمشتي رهي ده كا

دل نزانم شينته يا سرخوشه يا ديوانه به ؟

يا الاهي نيشي وا عكسي بهمن تاكهي دهكا ؟

دوور له ياره دل له بويي بي ثباته (صافيا)

ناكو لهو سكه مرگه دا بي نېخياري وهني دهكا

چاوه كم چاوم به دائم نېنظلوي : و دهكا

شو به يادي عارضت يادي گولي شو بو دهكا

راحني هه لگرت له عالم وا له مهدي سينه كم

طفي دل بو دايه وي وصلت وهما پروړو دهكا

چرنگه بلای نهينا سبا گمردی له ژيري نعله گت

دل له تاوا خاكي گشت عالم به سر پروی خلا دهكا

قه نره بي ابوی نه كجارت بنيره نهی طيب

وا نكزاي سينه بي مرهم چ صفتو سو دهكا

وا دی عيشقت نمودند دووره به پروژ نهی ناکړی

په يکي دل بويي سکون نابی به نلو شو وړو دهكا

تلوری عيشقت درووني وا سر اسنر گرتووم

دوودی ناهم وا له سر چرخي بهرین بون سو دهكا

جهيشي هيجرانت بهجاري مولکي جسي گرتووم

بويي (صافي) لهم زمانه لهشکري غم کو دهكا

گولناری یروخت یرمشکی به گولزاری نیرم دا
 دوو نای پروت طبعی له محرابی حرم دا
 زوح مهسته لهرای تو له تیو عالمی نرواح
 بان له (به آئی) دایو زاهر له (نم) دا
 هاستوی که هستانو قیامت به قیامت
 ریوی کویو دمم لهو دمم و دمم دا
 دل^۱ واله بهر نازاری و دمو قطعی زارت
 گاهی له وجودا هدیو گاهی له عدم دا
 بوچی نه گری دل^۲ له سر نهم شپوه پاشتوه
 واده به له تیو جینی چهی بهر چهی چه دا
 گهر بیتو به سرخوشی پرسی له نه خوشیم
 حق القدره روح له قدمگاهی قدم دا
 (صافی) له بهر نهم خاله به خالی له (خیال^۳)
 یا کی به زور دایه و میازوری به کم دا

نه گهرچی دل^۴ به پروزی عارضت سووت
 به آئی واده دته بسو عاشقی رووت

به احتیاجی پابه ندیم به قوربان
که گیراوم به داوی تازی گیسووت

به ناری عیشقهوه مه منیزوه جانا
دمسووتینی به الله کفن و تابووت

به غه مزه نی تو برینی من هزاره
موژت به سیه له گهل نه پروت مه که جووت
به کوفری زولنه گت دل و درمه گیره

کهوا سالیکه له بو میجرایی نه پروت
به خه نجر چاره بی دل ناکری وا

گرفزاره به سبجری جاری جادووت
به سر سهودا ده کا (صافی) به پروی تو

مبانی پیچی به رچهم خالی هیندووت

بازی دووری وا به تیری غم دلی کردم نزار
قوت معینیک نه بو عوزم بیانه کژی یار

دردی دووری به طیبیانه عیلاجی ناگری
زاهی تقدیری نه زمل بادارووی لوقان چکار

نارېنې هيجران له سينه دې كفنم بو چيه
 خوې له بهر هم ناله ناگرې سه تكي نابوت و مزار
 نهې رهنفان عبلله نې دوورېمه دمستم لي مدهن
 قت شفای نابه برېنم تا نه گاته دهنې يار
 تاوې عشق وېم له كړدن دا نه جاتېم بو نيه
 كوڅې بي فايده به يادې خلاصې رستگار
 من كهداي كوي نيكارم پادشاهيم كي دموې
 دموله نې دونياو قيامت بو چه بي چلوي يار
 عالمت بيزاره لي (صافي) له بهر زاري به سه
 مقصدت تفويض بك بو خالي پيروردگار

نې ياي سبا هسته له عالم بهر هوشيار
 شرحې دلي ماته م زنده كي من بهر بو يار
 لهو فرقه نې نهو وا رهنفې ماوه له عومرم
 نوښتي حياتم نيه رووحم نه بي غه مخوار
 تاجيلفه درشدي شو غريب كو گله مي هيات
 و سلنه نه جات پرله سه بي چاره كي وار

کيسه صوره مزعيلله في عشاقته هه رگيز
 تيماره منن به شقسي بوق زومره يي بيار
 لا أَمْنَعُ عَنْ قُرْبِكَ مِنْ لُومَةٍ لَا تُمْنُ
 اَنْ اَصْبِرَ فِي بَيْتِكَ قَدْ احْرَقَ بِالنَّارِ
 لو جسمي ببيد لك فالروح قسريب
 ان ترحم بالروح وإن تقتل فالخيار
 من مهنته نه زان باده يي صهبای تو لا کين
 اين سيري تو در جلوه گهی عشقي تو هوشيار
 کاشانه يي لاهوت بوده لایقي آنکس
 مالو مهر و جاننش کي نهاده بهره يي يار
 خوئی کوردی به (صافي) لهوای عيشتي تو ئيستی
 کوردی ، مهره يي ، فارسي و تورکي به - ووه ئه شمار

((م))

که رۆژی وصلی ئاوا بوو به چاو گریان نه کهم چیکم
 شهوی هيجراني وا داهاات که دل بریان نه کهم چیکم
 به کینه يي من درو باره چهرخی که چ واکچ مه داری کرد
 منی یی طالیش بهو نموعه گبر دهوران نه کهم چیکم ؟

به بی یارم حیات ته لځو نه بهل شیرینه ټپناکه
 له بچرنا گډر روحی شیرینی خړم قوربان نه کم چپکم
 وه کوو دهوری نه لکه دایم یار نه یم یاران
 خرامو شیم به کئی دی دل که سرگردان نه کم چپکم
 نه گډر درمان نه کا پیماری دل یی وده یارم
 له دمدی یی دمو گډر چاوری یی لوقان نه کم چپکم
 وه کوو یوسف له زیندانی غماحه پیی عزیزیکم
 له یو ته سکیی جاری یی روو له لای که نشان نه کم چپکم
 طیب نه بیتو دموای دمرت نه دا چارم نه (صافی)
 به مردن گډر عیلاجی دمدی بی درمان نه کم چپکم

توبه زانی بوچی یادی دل بهری ره عبادت کم
 منلی به د ناویمه بوچی کاری یی به روا ده کم
 سر له سر سهودای توبو دل له پای یی به کت
 بوچه جاناسرو دل همدوویان ریسوا ده کم
 مو لکي میسرم بوچه گډر مای که نعمانم هې
 چم له بازاری زوله یخا یوسفی سهودا ده کم

چاوه کم چلوم له بو چاوی تو خروین باری ده کا
 وامنیش هر لحظه بو تو شین و واوه یلا ده کم
 مه یلی من هر مهستی و رهنسی و شاهد بازی به
 واهه هر میجرای ته بروت ناعت و نه قوا ده کم
 من لده ست دونیایي دونو عالمی و ابد عمل
 روه بی شکوار تمواضع بو شمی به غدا ده کم
 (صافیا) هیران وه کوو نیرانه جیرانی جهیم
 ساکوا بیتو توکل دایما به خودا ده کم

باری خوم لی زیزه بو به حیز له مرگی نهو ده کم
 شو که بی هوشم له تلوی و اسه زانه خمو ده کم
 بو شکاری مورخی وه حشی نه که سه لوو شاهینم
 عشقی چاوی بازی خوم بو به راوی که ده کم
 روژ به یادی رووی هه تا هتواره هر هوارمه
 شو به فیکری زولفی تا سجه نیی سو جبهت نهو ده کم
 لهو دلارامه پیوسن وادل نارامی نهما
 جار بکی چار بکی دودم کا ده خالمت بهو ده کم

به سیه بقی ره می به قوربان پایه مالی ختم بروم
 ری ی نه جاتیم بو نه گهر تو نهی خه مخواره کم
 نه کی چارم نه رزی داگرت دوو دی نامم ناسمان
 بو به واردهش داگهرا لهو نه ای نه نه شباره کم
 واله جی ی تیشی خه ده نکت تا به رژی حشره وه
 خو و بی ای ددوژی به دایم لهو دلی زامه داره کم
 (صافیا) ساحال به به شایم له غایهت ددو چو وه
 روو حه نام ره می بکه بهو شیند گریه زاره کم

له بهر مه بلی مه بی عیشی نووه یاری وفادارم
 له نه کیه خانه تا ددو چووم، خه ربکی دیرو زیننارم
 له بهد کرداری من روو ودرمه گیره نهی شه می خوبان
 که تو روو وه ربگیری کس نهی گهر بیتنه خه مخوارم
 له دووریت لذهی من پایه مالی زبلله نه هه ردم
 حیاتم بی جه مالی تو مه مالی ژینه نهی یارم
 نه گهر شه می جه مالی تو نه بی روژم شه می تاره
 بینای نووری چاوانم نه تو ی مهی ضیادارم

نهوه نهم عجزو شادی ، وصلو هیجران دیوه نهی یاران
 له پروژی حشر دا اصلا نه حاجت جه نه تو نارم
 له صفحه ی عبثه وه گهر سیر یری دهعت بیتنه نیو عام
 هه تا مه حشر چکس سجد بکی بابا شاهی (غفار) م
 له جیلوه ی نفی و اثباتی تو وه ک (صافی) به پروژو شو
 دمی بی هوشو سه مرستم دمی بیدارو هوشبارم

حه قینم گهر فلهک یاران به نهایی دل بسو و تینم
 جهازه گهر زمین په کهر به خوبنی دینه بر شینم
 له دهشتی غم جوانیم رو و پیری پروو به پرووم واهات
 له مهولا چو ت مودارا بیتو نایا چو ن نه بی زینم
 له دهشتی له یله کی بی مه یله کو دونهایی دوون هه یات
 سه بکی راحه نیم ساتی نه بو دایمه بالینم
 له دمر دی دل له جهرگی کول له داخی سینه کی موونلو
 به پروژم دادو رو و رویه له شهودا شیوه نو شینم
 باینه شوخه کم بی ره هی ناچهنده بی وه قاناکه ی
 به ساتی خونه چه دلته نک بم وه کوو کول جامه بدرینم

گدا زادی نووہ (صافی) حق نازادی پہ قربان
خدا تم گھر سیاست بی ہمہ منونی تہوا ہاتم

لہاوی دمدی دووری تابہ گہی بی شہونو نام ؟
مودارا چون بکم ہم حالہ دا ہم عومری کو نام
لہم زینہ گہلی بیزارو ہم مانہ پشیمانم
بہ بی رحمت لہ دونیاو ناخیرت لام واپہ گومرام
سرای دل تینہ ترکیک بہ بی شعی جمالی تو
سارہی تالم نہحہ نیقایت لادہ نہی مام
چیہ حوکی سلیمان حشمت و جہم جاہی تہسکندر
بہ بی فرمانی تو ہم پروتہ بہ بو چیہ نہی شام
گداہی تو ہم گہلی بو خوشترہ لہو مندی شامی
تہہ ندیم کافیہ قربان کہ عہدی زبیری دمر گام
لہیلہی رححہ گہر قاصد بہ تحفیکی ۔۔ لامت بی
لہ زبیری قاصیت جانا بہ سر خاکی قدہ مگام
تہ گہر جارہی تر فزمووی سہ کی دمر گای منہ (صافی)
ہتا مہ حشر بہہ بو من مقامی عیزت و جام

(بهمنه)

به قامت خدایان به پرو ماهی تابان
فیدای توّم گدای توّم عزیزم

دهمّ پیره لایمان بنویره غولامان
به چای باز به غمزه و ناز عزیزم

له دردت حزینم کولاه برینم
به درمان نه توّی لوقان عزیزم

له بهر چای کالت له عیشتی جه مالت
دهمّ شهیدام دهمّ ریسوام عزیزم

له دوو لا کوزاوم سدرایا سووتلوم
به ناری پرووت به دوو نه پروت عزیزم

تو شاهی جیهانی نورووحی رسوانی
حیاتم توّی نه جاتم توّی عزیزم

وه کوو (صافی) هیران فیدای شاهی گیلان
منی مفتوون منی مه حزوون عزیزم

آب وری بهلاوه له دوو لاهانووه یاران
 بو قهتلی سهری عاشقو مکهینو هزاران
 معلومه که دمر ناچو له بهر تیری سواران
 چند دهغه لهدم تازوخیان داوه دلی من

سهر قافله چی دهستی منت دامنه قوریان
 ماژو به عجل مه حلی له یلا به هموو نان
 مه جنون صفتان ماونو لهم ریگه پهریشان
 بی چاره له یارانی بهیچ ملوه دلی من

دائم له ههواپی توو که لی حالی بهشیوه
 ههردم له جهانی تووه وا کهوتووو جیهـوه
 نهو قور بهسره روحی که یشته سهری لیه
 دهرمانی بکه تا کوو نهفهوتووو دلی من

نه ی بانی سبا قاصدی جاتانی روح نه فزا
 نامه ی غم و دهر دو نه لهم توو بهره به غدا
 تا چند له نهو محنته دابی سه کی دهرگا
 موددیکه وه کوو (صافی) کهشتیواوه دلی من

موددیکه له هجرانی تو شویاوه دلی من
 سرگه شنهو بیچاره وړیوايه دلی من
 په یوه سینه له کټوانو له سحرابه دلی من
 مه جنون صفت مائی له یلابه دلی من

نهم ومخښه اصلا که له بوټیمه نه بوو یرام
 هر چنده سعی و کوشش نه کم نایته ټیو دام
 نایا له سر نهم شوړ شپه چی نه بی نه نجام
 نثار ی که لم ومخښه په بډایه دلی من

سهودا سهر و دېوانه و حیرانه هموو دم
 بو یارو بو نه غبار شریکه له هموو غم
 فارغ نه بو به که لحظه نه گهر زوړو نه گهر کم
 ناشوفته و پر شوړش و غه و غایه دلی من

دائم له غمي هه شقی نو وا خاڼه خه رابه
 بهو ناوړی دوور یشه کهوا سینه که بابه
 بیتاره مه گهر بویه که نازاری سهوابه
 به د بختي نه یی چی لهج دامایه دلی من

بهو زولنه، نه سیری مه که دیوانه بی تو به
 مه سجون مه که خادی دمر گاهی تو به
 مه فنونی جهالی تووه پسر وانه بی تو به
 موشتاق قدو قامه بی ره عتابه دلی من

دووری لهو تن دمر به دمر بی یارو دیاره
 بی مونس و بی یارو بی زارو نه زاره
 بیمار و بریندار و جه کیش و هزاره
 بی چاره به وایرو بی له بولایه دلی من

بی رحم و وفا بی به سه نه بی یاری و مظار
 شهیلای هوایی تووه نهو (صافی) ی بیچار
 پابه ندی دووسه دغم بووه لهو لومه بی نه غیار
 جی چاره ساری دمر گاهی به غدا به دلی من

جانا له غممت والهو حه برانه دلی من
 سه رگه شته وه کوو وده حنی له کیوانه دلی من
 دائم له درو ده شتو بیایانه دلی من
 موشتاقی وصالی روخی جانانه دلی من

مه علومه سیای پهرچمه وابه خنی سیا کرد
 زیناری دوو زولفه که له دبی ته وه لا کرد
 لو مسمی مه که گهر پرووی له نانی کلیا کرد
 بو ره مسمی وه فا شیوی مه نانه دلی من

ناسوودمو قارغ نه بوو املا له غمی تو
 قهت حریفی وه پای جاری نه زانی له دمی تو
 چونکی سهری خوئی نلوه نه ژبری قهدهی تو
 بو به وه کوو زولفی تو پهر پشانه دلی من

په روانه صفت که وتوو سووتلوی چراغه
 وه که لاله له عشقی تو دروونی هسوو داغه
 موددیک له حیرانی تو ییمارو نه صافه
 بو به هسوو دم تالی لوقمانه دلی من

بۇ غارنى ملكى دلى عوشاقە ديلره
 نابورى غەمى كۆپه زياتر له هزاره
 تەصلىمى قەزا لازمه ياران نيه چاره
 چونكى له سرهم جهسه قوماندانه دلى من

دل^۱ كهوته خيالآت له بهر خونچه يى ليوى
 وهك نوقتە يى مەهرومه نه گهر يى نه بزيوى
 بهر فكه ره باخى مەمنو سونبولو ستيوى
 وهك بولبولى ييچاره غەزملوانه دلى من

عه بديكى وهقادارو جهفاكيشه له ميراب
 وا كهوتوه وهك (صافى) له دەرگانه يى كه بلان
 بهم دمرده سره كوژتى لازم نيه قوربان
 لهم جهژنه يى قوربان كه قوربانە دلى من

من و دل (۵)

من و دل ٲيمرو ٲنو شوخه له خوشي بهك بهدي كردين
 له جاي له علي سرخوش و مـ و قبي ميگدهي كردين
 هـ تا مهـ حشر خومارو مهـ تي نازو نهـ شنهـ كهـي كردين
 بهـ نهـ مهـي چاوي مهـ خوري سيامي مهـ تي مهـي كردين
 بهـ ماچي لٲوي مستقي له نهـ نواي مهـ زي هـ كردين

بهـ نو ياره بلٲن ياران چي بهـ سووچو گوناخي من
 نهـ سيم نهـ نگوت و شو روٲي چهـ من والا برو ماي من
 چهـ قهـ مارو مهـ گهر قوربان كهـوا بهـ ستونهـ راخي مـن
 نـرازا بهـ ندي سوخهـي نالي گوناري بهـ ناي من
 كهـ چي دهـ تي لهـ سر دانا لهـ سيري باخي بهـي كردين

لهـ بو بهـك مهـرحهـ بايي چهـ و مهـ لاي يارم بهـ سرخوشي
 نيفـ بي خستهـ رو خـارو بهـ جاري كهـ و تهـ خاموشي
 نهـ و مـ دي روٲي نـراي دل و سهـ برو نهـ راوشي

---

(۵) مني تاكهـ كاتي ٲيشهـ و هـي (صافي) بهـ ، تاكي چوارهـ مـي (ناري) بهـ
 تاكي ٲيشهـ بهـ مينـش مـي (طاهر بهـ گي) بهـ .

به هه‌وری به‌رخه‌م و زوێنی روخو نه‌بروی که دا‌پۆشی
له‌شهوێ روێنه‌تی به‌دردی هیلالی به‌که‌ شه‌وی کردین

یه‌ فیه‌دانم که‌سی عاشق نه‌بی له‌م سیریه‌ نازانی
له‌لایه‌ یار حه‌یات به‌خش و له‌لایه‌ قه‌بضی جانی
له‌هه‌ر دوو لاوه‌ ته‌سلیم ب‌لێن ده‌ستم به‌دامانی

ته‌ که‌رچی کوشتنی خو‌ قه‌بض الارواحی موژگانی
به‌قانونی مه‌سحابی به‌خه‌نده‌ی لێری حه‌ی کردین

له‌بۆ خو‌وێن ر‌یژی هوشا‌ن نیکارم که‌رچی ب‌ی با‌که
وه‌لێ نه‌ی د‌ل له‌رووی ئومیدمه‌وه‌ ج‌ل‌ی ته‌ماشا که
مه‌ل‌ی (صافی) زه‌مان ئاخ‌ریو که‌س نه‌مه‌دای که‌س نا‌کا

ده‌وایی ده‌ردی د‌ل (ناری) له‌ (تاه‌یر به‌که‌) نه‌نا که
ب‌ل‌ی ئه‌یرو گۆلنده‌ی به‌تیری ج‌ه‌رگی به‌ی کردین

« چوار خسته کی » (۴)

و در نه تماشا دوست و احباب
نهو بی ره جهمی دیم له مو حبان
جه بهری د مردم چند دا طیبیان
د ممانیان نه کرد زای غریبان

بولبول که دائم شین و زاره
حقبه که غونچه ی لده ست نه غباره
نهو گول هموو دم هر له لای خاره
بو شهرم ناکا نه هه نه لیبان ؟

بوی بی له لای یار من هاوارم کرد
رازی دلی خوُم پاک اظهارم کرد
دمرده کی به نهان عمرزی یارم کرد
چونکی وون نابی دمرد له طیبیان

(۵) صافی هم هه لسته ی له دیوانی حافظه وه کردوه به کوردی
وله خو شیوه خستو به ته سهری و کردو به ته چوار خسته کی .

خوواجه شادی بی بهس بی غمگینی
بو دلی موشتاق هـ هر تو موغینی
یاره ب نهو جاروش بیکه بیبی-نی
چاوی موحیان رووی حه بیبان

قوربان با بهس بی اوقاتی فصلت
له ریگه خودا بو کانی نهصلت
نهی شاهی خوبان لهخووانی وصلت
نا کهی هر من بم له بی نصیاف

نهی دلّ لهم شوړه قهت نه بووی شهیدا
گهر مه پلت کورد با وهلایی به غمدا
(صافی)ش وهک حافظ کهی ده بوو ریسوا
نه کور گووی دایا پهندی نه دیبان

غریبچینی نه به هاری گول^۱ در چوو له ده. تی باخوان
 بولبولی در ده داری^۲ دل^۳ زاری گه یشته نامه. ان
 بای خه زانه ده نک^۴ نه دا گول^۵ که به زمردی رده نک^۶ نه دا
 بوا. وله سر له سه نک^۷ نه دا خونچه له باغ دا نه مان
 نه دلی بی قراره کم کوته هوایی یاره کم
 سه بری له کیتوه چاره کم زه حه نه دردی وا گران
 دوری فلهک به حبله بو فصلی به هاری بر دو چوو
 ره نگی خه زانی دامه روو جووله به لایی خسه جان
 دوری یاری خونچه دم خسته سر دل^۸ نه له م
 وا نه سه فا له دوری خه م دردی فیراق نه ا نشان
 هجرو فیراق دل^۹ بهرم داویه له سینه خه نه جرم
 شه کرد به لایی کئی بهرم روو له چالا کم الامان
 یادی وه فای کئی بکم مهیلی هوایی کئی بکم
 چاره له لایی کئی بکم غیری خودایی موسته ان
 نی فلهکا خه نام نه کینه تی تو^{۱۰} له من چی به
 زولی وا کس نه کردیه دمره تی من له انسو جان
 (عافی) له دردی فیرقه نه چاره بی حالی زه حه نه
 زای به تیشو نه زیته دل^{۱۱} به برینو تیشو ژان

« و »

حەبیبیا دل گەلی ییمارە بێ تو
لەبەر دووری لە ژیوان بێزارە بێ تو

فەرمووشتی نەبەو خەلقە ئێستێ
لەلای نەقشێکی ژیوانی دیوارە بێ تو

هەموو دەم و لە گوێشی بێ کەسدا
بەشین و زاری و هاوارە بێ تو

ئەگەر فەرمووی چلۆن ماوی ئەوێستێ
لە ئەم سەگ مەرگی بە بێ عارە بێ تو

شەوی هێجران لەبەختی دل درێژە
کە روژی نالیش تارە بێ تو

کە شادی دوزمن و غەم دوستە قوربان
جەفا یار و سەفا ئەغیارە بێ تو

غەمی خۆی بەس بوو (صافی) وائەمێستێ
دلی غەمباریشی سەبارە بێ تو

لهم رُوژه له عه شقی یار سهودایی سهریگم بوو
 نه ما به سه بعب نه غیار بو جان خه نه ریگم بوو
 سه رمه شقی خه تو خالی ویردی دل و دینی من
 بو نایی شهب خیزی ذکری سه ره ریگم بوو
 لطفاً چه دینی جانا میسر و کهنه و ازیم کی
 دوو تیکه له بانخی رووت حصی نمر ریگم بوو
 نه قدی روو سه کم بو نارد کالانی و ده فاکای بق
 نوحیتی جه فاکای هات هیر لا زمره ریگم بوو
 نهی کاش شوی هیران بوو به صباح الخیر
 چونکی کله رُوژی رووی مه یلی نه زهر ریگم بوو
 لهو په رچه می شیواوی داوی دلی داناه
 بهو غه مزه بی دوو چاوی کونکون جیگه ریگم بوو
 گوئزاره له گوئزاري بو خونچه گولی زاری
 گول کونه شه کرباري وا گول شه کهریگم بوو
 نوخته ی دهی مو هو مه نهو جیکه نه مه کنومه
 نه غیار لهو مه حرومه بهس من خه به ریگم بوو
 رووی شه می شه و دهو خال نوختیکی سو به بایه
 له دوو نه نره (صافی) نوری بصریگم بوو

نمو پەرچەم و نه گریچه هه موو دوژمنی دینه
نەو زوانو روو و ئافەتی سەر رووی زەمینە

عەشەت لەدۆلم ئابە نهك عارزه قوربان
وێك تۆرەیی شاهان كه لەسەر رووی نگیه

عالم چە دەزانی كه ئەمن سكوشتەیی كێمە
لەو تیری موزمت زاھیرە دائیم كە بخووبە

بێ عارە دۆلم چەندی جەقایی دەی حەقە ئەمما
جێی رحەمە گوتم چونکی رەقیب وایە لەكەمینە

دل بووینە كەباب بۆ مەزەیی دێدەیی مەست
قوربان لەوە مەلومە كه لایەت نەكێه

جا وەرە واغەرقەیی تەژانی سوروشك
بێ نوحی وەقات ئایی نەجەتم بە سەفینە

(صافی) كه لەخاكي دەری توو دوورە بە قوربان
سەك مەرگی نەبێ هێندە چلۆن قایلی ژینە

جو پياري چاوه کانم ڀرووی زميني گرتووه
پڙه سهراي سبهنگم سه بزمی غمي شين کردووه

تهی ږدفيقان مه نسی نالینم مه کن پي نيبختيار
حاله ټيکه موبته لایه دل لده منم دمرچووه

ناصحا وه غزي سه پوړی دامده پي نایده به
من له مکتب خانې غم دمری عشقم خرو بندووه

خوت نه گهر پي به کوزی خوشه له لام نه مارد قيب
واده لي مه جو به قهلي توې به گوی من کردووه

هيچ کسي نايي به هاوارم له لای نهو عالمه
واله بهر ناله نوغانی من قیامت ږا بووه
ده نه پي پو سر نه خوشانت نه گهر پي تهی طيب
دمرده دارانت له خوشی تو شفيان هاتووه

مو مه کم صرفی و غات بوو مرجه پایتکم نه دی
وا دوزانم رووحم مه بلت له سر من لاچووه
دوور له بالای تو بيناییم کوو پره هه نايي به کس
روزو شو بيدار چاوم و امه زانه نوسرووه

حالی (صافی) گهر دهمبرمی والهدمس هیجرانی تو
ماتو مه بهوونه له گوشه ی بی کسې دانیشنه

نخوا غزوي غمي بو غارنی دل کرده به لغاره (۵)
وه کوو هه بهای عارب سا عه شیرو عیله هاواره
مه لئن دل بی هاوارو ترسه نوکه با به تالان چتی
له لای خوشی عه گبدو خانه دانو بیتکه سالاره
نما چیکا له گل به خنی ره شو نهو چمرخی کهچ ره قنار
که سر عه سگر به دائم بو سویای غم فیره قنی یاره
هزاران قوشه غم بی به بی سر عه سگری یارم
دلی دیوانه هه لئای نه کهر بیکن به مد یاره
وه لی بیچاره به نیمرو حیسای لازمه بو تان
نوه که عالم بلی عیله عه شیرت پروینه بیتکاره
له به خنی نیمه دا تیشیش به عه ببو عاره وایاران
خصوص لهم وه خته دا چونکی له چند جیوه برینداره
وه فای عالم نما غیرت خه لاس بوو (صافی) تیشیکه
به نازه سوواره دل چیکا که عه ی غم به ملیاره

---

(۵) نهو هه تبهسته چیگای تیره بهو له لاپره (۱۷) شدا به مه له چاپکراوه.

نهی پرتوی ده نکت بهمسل عینی چرا به
وہی حلقہ بی زولفت شہ بھی دای بہلا بہ

کردو نہ نیشانی سری موزگانی خدہ نکت
بوی دلہ کم بی کہہ لہم گوشہ خرابہ

سودا سری توّم سے مخمرہ زیندانی جو دای
سندووقی سرت دہ دفعہ بی سے یلم گوہ لا بہ

بی یارو دہ لیل یا مہ فی ری عیشی یاران
چہ ند سر لہ سر ہم دیکہ لہ سیدارہ درابہ

پروای نہ اصلا لہ قصہ ز اہیدی خود بین
معلومہ حبابی عاشقی بیچارہ رزابہ

گیراوی سری زولفی تو تا مردنہ قوربان
چون باومرہ حہ پی تو کہ لہم قہیدہ رہابہ

خوینم برزی صورہ فی نلوی تو دہ کیشی
تانه مکوژی تازانی کہ (صافی) بہ وہ قابہ

سبحری دلی ماروونه که شهیدایی عسوزاره
فیسکری دلی ماروونه که ریسوایی دیاره

طعنی مهده لهو ههستیه لهو ههستیه زاهید
بۆ رهندهنی من کافیه نهو چاوه خوماره

خوئی ماهه و میاشاهه لهسر تهختی جووانی
یا بهدزی مهما قهجره ههموو شو دبوو چاره

شیرینه لهروو چینه که خوو پشینه ههموو دهم
بهو لیوو دهمو پهرچهمو بهو پهنبه نگاره

نهم نوخته به خاله که لهسر عهینی جهماله
نازاری دلی زاری منی کرده هسوزاره

نهم پهرچهمه پر چینه ههموو عهسکری چینه
بۆ غارهتێ ماچینه که نهم چینه سوواره

(صافی) نهمه شینی تووه بۆ غونچهیی لیوی
یا چههچههیی بولبوله یازاری هسوزاره

به نه بر وټ کړ ژاوم دلم پر زوخواه
 بهو دور چاوه دل ټکوزاوه
 له داميتي زولفت چ نووړ ټک عيانه
 نهو به يانه چنده جووانه
 کده وړه لروودا به دوزولني خاوه
 له دوو لاره لولوو خواوه
 له عه شقت دوچاوم هه مو ددم به گريان
 ديدنه گريان سينه بوريان
 سيوه يل دای له کوله ي له گهل ټيوو زاری
 لهو عوزاري گول ټو دهباري
 له چاوی خوماري بزاونت نهو به نازه
 به جزي ټو برين هه لوه شان برونه نازه

ديدنه بازه چنده به نازه
 بمکوزه گهر دنت نازه

کهوا خانه وېرانه (صافي) له دونيا
 له تاوی گولي پرووت بروه شيتو شهيدا

شيتو شهيدا کهوته دونيا
 رهحي پيکه ساله ري ټي خوا

ئەي نىگارا

ئەي نىگارا بەسيە بادەرگەي وەقا بکړېتەو
تابەگي ھېر دل لەزىنلەي جەقا بکړېتەو

سەبري ئەيوبم لەکې بوو عومري نووچم چوڻ ئەي
پېنجو دوو روژېکى ماوہ روح گەچوو ناييتەو

ئەر لەر ووي رەحە وايي يا بەعەزى ھەوژتم
ئەي موسولمانان رجا کەن تۆ خودا يار بېتەو

پەردەي روو ھەلگەرە جانا وەقاي تۆ سەبري من
وہک ھەيائى عاشقان قەتريکە بانە تەکېتەو

دل لە قەبدى زولفەگي ھېتەم پەشېوى دېتەو
نانەفس ماوہ مەفرەوو جاري تر ناسېتەو

روژى ھېجران تارى بە ياخو شەرى بەخى منە
يا لەسر رووى زولفي شىواوېي دى پو دەخو لېتەو

(صافى) بەد مېھرى زمانو قەبى روژى وەقا
لېم مەپرە تۆ خودا بازاي دل نە ھەو لېتەو

پهريشانيم له حد دهرچو وده فغان جار هر نهو جلره
لهدمردی دووری نهو شوخه دلی زارم به نازاره

نهوا نابووری غم ناماده بوو پړ سر دلی مه حزون
نومیدی عه پشو شادیم چو و فراق یار قومانداره

نه گهر خاکی هسوو عالم به سر خوم دابکم هیشنا
له چاری به ختی پی به ختم کومه نهی خوا به هاواره

عیلاجی دهردي بی دهرمانی من ناکړی به هیچ لوقان
مه گهر شوخی وه فادارم دموا کا نهو برینه داره

دوعای دهر دم ده کم ههر دم لهدمردی فیرقنه جانان
به لای چی دیم لهدست نایی گیانم مه ختو پی عاره

ومره (صاف) بکه نه رکي هوا ی دویسای هیچ و پوچ
به اخلاص روو له به غدا که مه لای به ختم نیکو نساړه

جهمی عوشاقان مکه کن لو مام که و ختی زاری به
نشته ري دووری هه بییم وا له جهو گم کاری به

مانی ناه و ناله‌ی من بوی بی‌نیختیار
 واله‌رزای له‌گوشه‌ی سینه‌گم هاواری به
 یار به‌دی به‌یضای هبه‌هاتو تلبسی دلی به‌ست
 به‌هه‌موو اعجازه‌وا سه‌یلی له‌جادوو کاری به
 مه‌زده‌ی دل تویی شادی قه‌ت مه‌فرموو شین ده‌کا
 تاله‌هوری به‌خق من دائم بی‌نو غه‌مباری به
 واحه‌یاتم بی‌سبب قه‌یدی سه‌پانی کردووم
 شیوه‌نی رووچه‌عزیزان قه‌یدی من به‌کجاری به
 شو به‌بی شهمی روخت پرزولمه‌ته‌خانه‌ی دلم
 روژ به‌بی روژی جه‌مالی تو سیاه‌و تاری به
 نه‌قش زاری لیوی نالت نایه‌ته‌جه‌دوه‌لکشی
 مانی چینیش واته‌ه‌پور ماوه‌له‌و پرگاری به
 چونکی موددیکه‌له‌یاری باوه‌فا دور که‌و نووم
 قه‌ونی شیرینم دریتفا واله‌زه‌هری ماری به
 (نزه‌تا) - ادمودی (صافی) هر له‌دوو لادی شفای (۵)
 یا به‌وه‌صلی رووی یاره، یا به‌لوتفی باری به

(۵) صافی لیره‌دا و لاهی (نزه‌ت) ی‌داره‌هوه‌که‌بوژیکی ره‌واندزی به

دهردی دووریم چه شتوه ژدهری فراقم نوشی به
بوئیکه خوشیم نه خوشی و نه خوشیم خوشی به

ناشی به خنم باوی غم گمردوون ده گیرئی بویه وا
مایه بی عوسم به لاشو وا به لاسم بووشی به

روژ له فیکری عارزی خؤراکی من خوبئی دلّه
شو به یادی زولفه کانی نوستم بیلماری به

دلّه نه فامه گمر بلئی عه قلم بۆلای له یلا ده چم
هیر به مه جنونی ده گا یئی قور به عه قلو هووشی به

ناسی سارد بوو له پیش دا دلّه له بی یارو کهچی
که رچی تیشیکه له کوورمی عه شقی دائم جووشی به

وا به هار هات صوفی اصلا ساجل ناوی کهچی
بۆریا به رماره کهی دائم به شانو دووشی به

شار له گهله به ختی به دو چهرخی کهچو دونیایی دوون
مه بکه (صافی) نه فی وان نابی به سه عی و کووشی به

دلبره دل بی قراره چاره کانم گریه باره
سینه کم هر داغداره یاریه کهو غم سده هزاره

مورغی دل بوت کهو داوه عه قل او هو شم بی نه ماوه
بویی سر تا پا سو و تلوه دلبره دل بی قراره

دوستان بوم کن دوماه زامه کهي دل پر جه فایه
قمت خه یال تا کم شفایه دلبره دل بی قراره

جاری نابری له حالتم عاشقی نووری جه مالم
کهی ده بی خوت بی به لایمان ؟ دلبره دل بی قراره

کهی ده بی خوت بی به لایمان ؟ دلبره دل بی قراره
تا بکا دمستم به دامن دلبره دل بی قراره

(صاف) بوت بوو شیتو شهیدا دل به دمردو صبر به مسودا
دمه کی پی بکه لیری ی خوا دلبره دل بی قراره

دلبره دل بی قراره چاره کانم گریه باره
سینه کم هر داغداره یاریه کهو غم سده هزاره

دووباره چرخي کچ رڼتار به کينه من هه لستاره
چ سووچی من نه وا خووی به دي هیتا لسه ماوه

تهه لای عاشقان چون دي له دورانی نه له هه بهات
که نه ماشو به تېستیکش له بهينا صلی نه کراوه

بینایم کهم یوه یاروژی هيجران تاريه یاران
سیای تالی عوشا که یازولني په شتیاووه

شوی فیرقت که لي توولا نه خوُم ناخوُم نه مې
که چکه به خنی به ده لئاسق دائم هه له خو ماوه

وه کوو عارمب که ده ستو دامه نی تپوهم هیلاجی کن
دلی قهقهس مېالم واه کووروی سینه سوو تاوه

له دست نابووری غم تېستیش نه مېری دل به مظلومي
وله لی چیکا قوماندانی فراقه نه مېری واداووه

له لایکي جه پای یارو له جایکي به لای نه غبار
ره های زحمه ته (صافي) چه لم لاوه چه له لاوه

شیفته‌ی نووری چه مالَم ماهی تابانم و مرده
نارمزوی شه‌دی و یصالم جانی جانانم و مرده

روژی عیده چاره بر بستم بی‌ی به قوربانم بکی
کوشتیست ره‌جهت سده جار به قوربانم و مرده

بی دوا بی و مصلحت دهر دم عیلاجی ناکری
دردی بی درمان هه‌ناکی ؟ دهر دو دهرمانم و مرده

من غریبی توّمه تو بستم به هیچ درگانه
چاویری احسانی توّمه شای غریبانم و مرده

وا دل و دینم له‌ری عیشتی تو نه‌ونا چاره‌کم
خوشی رووی توّم کافی به بو نووری ایمانم و مرده

بو هه‌وال برسی نه‌خوشی خوشت چیه گریه‌دهی
باله‌بر خورا یا له‌بر ره‌غی ده‌قیانم و مرده

کوتمه تیو حالی هیلکت والهدردی دووری تو
مه‌مکوزه بهو دهرده سده جار ده‌ستو دامانم و مرده

ناوری عیشت ودهای سو و ناخوه کو‌گای دهر وون
من غریقی موجی خویشم سینه بوریانم و مرده

(صافی) ناریوژی قیامت هر ده نالینی و ده نلی

نا نه نفس ماوه له قهلبم یاری په نهانم وده

عارزی یارم گرویی حوسنی له گولشن بردهوه

یویی گول خاری خه می سرنا به پادمر کرده

گره وو زاریم له گول بولبول قیاسی ناکری

چونکه تا مردن ده نالم من به نیش و دمردهوه

قاصیدی گهر بی نه تو بیتنی سلام و بیتنه لام

زبری کهوشی ماچ ده کم قوویا به تو زو گهردهوه

تیشی زامم واله بهینی عالم معلوم بووه

که له خو وین چاوه کازو که له رهنگی زمردهوه

سر به زانو بی جفا جا له هجران نا به کی

ده منو نه زنو دابنیشم به وه نه ناسی سردهوه

دردی من بهو چاوی بیمارته که گهر دهرمان نه کی

چون به نومیدی شفا بیم لهو دلای وک بردهوه

گهر بنین (صافی) له عشقی له یله کی کوی جیکه به

تو بلی معجون صفت رووی واله چول و سردهوه

قەدى شەنگ و شوخ ئەگەر بى سەروى بوستانى نوو
باخى سېووخ ئەگەر بى نووگولستانى نوو

زىننەتى غىلمانو حۆرى حوسنى تۆبە دلەرم
(جنة للاوى) ئەگەر بى تاقى ئەيوانى نوو

واگەمەولا وەصفى تۆى کردوو بەلەولا رووحەگەم
عالمو ئادەم چارابى ئەما خووانى نوو

ئاسمان سەمىت لە بۆ ئەرزى دەكېشى دائىما
چونكى بورجى روژو مە چاكي گريپانى نوو

سېرى (سبحان الذى اسرى) نىشاھى شاھىتە
نوورە بى خەتمى رىسالەت مۆرى فەرمانى نوو

رازى (لى وقت مع الله) خاسى تۆبە ئەى حەيب
عاصيان بۆيە ئومىدى حەشرو مىزانى نوو

خاكي ژىرى ئەملەكانت كوحلى (ما زاغ البصر)
توتىباي چەشمى بەسېرەت گەردى دامانى نوو

خەلقى ئەرواخى ھەموو عالم نەتىجەى جەننى تۆز
ئەى ھەموو ئەرواخى مەلەم بى بەقوربانى نوو

(صافی) بتی سہرماہی نہ قہوا لہ کونجی موفیلی
چاوہ نوڑی گہنجی لوتفو نہ قندی احسانی نوہ

کھزولنی عارضی دا کرتو روڑی پرونی کرد ناوہ
عجب سیرریک لہم کوفروہ کھنیمانی لہ نیوہ داوہ
لہ دمرگاہت نہ گہر دہ سنم کھوئی خاکئی ہسہرما کھم
لہ لای خوہم قبیلہ کھم تاجی کھانم والہ سہر ناوہ
لہ رووی رہہ وہوہ جلی بنوڑہ حالی موشتان
کھ نالہی وان ہسانی نہ فنی سووروہ ہشرہ روویداوہ
لہ ہجرائی گوٹم جانو دلم غارت بوہی یاران
لہ جسم گہر دہ برسن وہک موقعہا نیسہ کھم ماوہ
لہ شرفی شہوقی وہ صلت روڑی عومہم وا غروبی کرد
لہ مولہ چون نہ بقی زینم کھوا مہ شہر ہلستاوہ
لہ ہجری عہشی اظہاری غہوا صیم کردوہ ہنرائی
ہزار غہوا صی وہک من لہو عہمیقی گیتز، دا ماوہ
نیکار فہر مووی لہ عہشی خوہمہ (صافی) م کوشتبوہ نہ مہ
موہیر مام چہ مہک مہر گیکہ تیتناکھش دہ لہن ماوہ

نه ناوی ناوړی دووړی هه میښه سینه بوریاڼه
 له عشقې چارې مه خووړی به دایم دېده گریانه
 چه لې بکم نه قنده کی رووحم نه نیته صرفی ریږی قاصد
 خه بهر بیښی بلې بو کوژنت یار دینه تیوانه
 بهیادی چاوه گانی بوو که دل شه بدایې بو روودا
 له قه بدی زولنه گانی وانه سیری حه پسو زیندانه
 شفای زده که کی دووړیم به غیری یار به کس نایې
 چه یارای عه قلی نه فلاوون چه جیگه کی فیکری لوقانه
 ته حه یوړمام چلژن ویکه کی درا زولنی له سر عارض
 نه جیگه کی کافره جهنت خیالی شمع و قورئانه
 له سر صغی جهمالی یار به خه تی زولنی نوو سرا بوو
 له ریږی عه شقا موسولمان کافره کافر موسولمانه
 عجبانب خاتمه کی له علی لئوی یاره کم بوئی
 له در گانه کی سوله یمان ناسنه، ناسه ف سوله یمانه
 نومیدی زوړ هیه (صافی) نه جانی بی له غم چونکه
 ده لیل مهولاوو نه محمد یامرو یار بازی که یلانه

له ناوی: چاوه کدی مهست دوو چاوم یر له خو وینلوه
حه نایی په نجه کدی دهست به خو وینم ره نکي هینلوه

هوهی د مردنی فیراق پئی کردووم نه صلا به یان نایی
له ییو نیلاسه وه نه پروه له لای حکافر نه قه و ماوه

هه تا مردن بنالینم له غم نه سکینی دل نایه
له سوژی فیرقه نی جانان ودها مه فتون و شیواوه

دوه لای وه صلی نه بی اصله شفای د مردی دل نایی
له ریگه ی خوا عیلاجیکم بکن تا کوو نه نفس ماوه

بلپس هی ناوړی دوو وریت ودها جسی می سوو تاند
به دائم دوو که لی نام ده چینه عرش نه هلاوه

له به د به ختبه بو به له یله کم بی مه یله دمر حق من
مه به ب طولی شوی هیجرانه تالم هر له خو ماوه

له (صافی) گهر دهر سن بوچی وا په زمورده به یتستی
له خرمات یاری هووره بو به وا غم دپوری لی داوه

لومم مەگەن ئەي ياران ئەم ەشقە بەلايىكە
لەم حالەتە نازان بۆ دل چە جەنابىكە

گە شادى و گە شىنە گە خەندموو نالبنە
جۈملەي رەگەر پويى دل ەر لەحظە ھەوايىكە

گە عاقل و فەرزانە گە والو ھەيرانە
نایا دل دىوانە جىگەي لەچ لايتىكە

گە تووتە پەريشانى طفلى بوو گە نەبزانى
ياران چۈرە دەرمانى چارەي لەچ لايتىكە

ئاخر بەدلى شەيدا يىم گۆت گە ئەتۆي ريسوا
لەم شورە گە تۆي نەنھا وا بۆ تۆ خەنابىكە

پەيشاي دلم زانى گۆتى تۆ موسولمانى
لەم ەشقە گە نازانى تۆ بەھسى چە گىلابىكە
تۆ ناصى نادانى بوو ەقلە پەريشانى
نەو كۆرۈ موسولمانى گشتى لەھەوايىكە

نەم سىررە پەنھا تۆ عالەي عىرقانە
تۆ خۆت مەكە دىوانە ھەرقالو بەلايىكە

ئەو عالمە نەیرەنگە دەییڭى كە چەند دەنگە
سەر پاكى جودا رەنگە لەو باۋولكو دايىكە

ھەر كەس كەلەھەر جىيە ھەر يىكە بە نەوعىيە
ھەر سەر لە ھەوايىكە ھەر سېنە سەدايىكە

وېش قودرەتى عظمىيە بۆ معرفەتلىك
ئامبىيە لە ئەو دايا زاننى سەفايىكە

ئەوجا ۋەرە گەمبارى ۋاز يېنە لە ھەبارى
نەركى كە رىياكارى دونيا كە ھەبايىكە

دونيا كە ۋەھا خوشە جىيە عالمىيە بىيە خوشە
زەھرىكە تۆ مەينۇشە دەورانى فەنايىكە

ھەر جەلەۋ ۋە ئەفسۇنە جىيە عالمىيە ماددۋانە
تۆ مەبگەرە ئەم دوۋنە ، تىك چىۋونى بە بايىكە
من چەندە كە نادانم يا عاقل ۋە چا زانم
غەيرى ئەمە نازانم بە خودا كەخودايىكە

يارەب تۆ بە ذاتى خۇت بە ۋە سەرى صفاتى خۇت
لە ۋە ھەبى صفاتى خۇت رەھىلىك ۋە تەبىئىيەكە

یارب که تو غفاری، لهو نومنه موختاری
 عهفوی که گوناهاکاری لای تو پوره کاییکه
 دل نومنه موختاره هر چنده سبا کله
 عهفوی بکه غفارا شلانی عهفاییکه
 نهی سرور و سردارم وی خاتم موخنارم
 هر چندی خه تا بارم نه ما تو وهفاییکه
 بو شافی خاسی تو لهو به حره غوامی تو
 نهو نومنه عاسی تو چاوی له ره جاییکه
 نهی شاهدی به غدایی تو ملجه نو مه نوایی
 هر دم دلی سودایی محتاج به دوعاییکه
 نوسندی و پیری تو هم شاهو نه میری تو
 موددیکه فقیری تو حاجت به دوعاییکه
 مه نوایه وهفای من بنوایه جفای من
 عالم له سودایی من هر دم له جفاییکه
 نهی شاهی له هیرانی ماذونی له گه یلانی
 حهقا که سلیمان دردم تو دوعاییکه
 نهی جهددی وهفادارم نهی سرور و هوشیارم
 بنوایه سازارم تدبیری چ راییکه

نهى (صافى) ى هيرانى نهولادي عهلى و تانى
چارهت له پهريشانى دمرگانه بى شاهيکه

من گهوا مهخروى يارم پادشاهيم بۆ چى به ؟
وا به دى وي گره فارم زيانم بۆ چى به ؟
نيمه نى دونيا به ما به کهى جسابه بۆ دلم
بى مه تاعى چاره کهى سوودو زيانم بۆ چى به ؟

نامهوى باخى ودهوشه و سونبول و رهيغانو گول
خونچه بى لىوى نه بى باخى گولانم بۆ چى به ؟

نامهوى نه سلا زيانى خووم به بى دوو لىوى يار
ناوى حه يوانم نه بى روحى رهوانم بۆ چى به ؟
خاكي بهر دمرگانه کهى سه دباخى فيردموسه له لام
ناستانهى ويم نه بى قهسرى جينانم بۆ چى به ؟
گره خولاميم پى گهرم کا پادشاهيم کهى دهوى ؟
جيم له بهر دمرگانه بى روتبه و نيشانم بۆ چى به ؟
چم له جى ى عيساى مرهم (صافيا) بى وه صلى يار
روتبه بى نه علا مه قامو لامه کاتم بۆ چى به ؟

ياران کوزراوي نازم صبرم له دل^۱ نه ماوه
عاشق به چلوی بلزم کهی رووی ده کا بهم لاوه

نلازاري دهردي دووري په نهان نابي^۲ له سينه
ناللو فوغاني من والو گوي^۳ عالم گهراوه

دوودی نام به دائم ده چینه چرخي گهردوون^۴
به تاري عشقي جانان جهرکم ودها سووتاوه

تاجه شري^۵ خاك وه مهر کم نه سگيني قهلبم نابي^۶
باي سبا مه گهري^۷ بي^۸ خاك له دهری به غداوه

گهړچي له نه قصي خو^۹ مه بي^{۱۰} ثلثيفاته يارم
نه ما له دمرگي رحمت عامي کهي دمرکراوه^{۱۱}؟

هرچند عه جزو مدارمت هموم د بي^{۱۲} له هيجران
نوميږد وابه له لاي يار که بس بي^{۱۳} له سولاوه

(صافي) له بهر ده رگانه ت گزته سهر خاكي زيلالت
چاوهر ي^{۱۴} لوتقي تو يده جانا له وړي^{۱۵} خوداوه

سبحری دلی مارووته که شهیدایی عوزاره
فیکری دلی مارووته نهریسوایی دیاره

نهغنه‌ی موده بهو هه‌ستیه لئو هه‌ستیه زاهید
بۆرینه‌ی من کافیه نئو چاوه خوماره

خۆی ماه وه یا شاهه لاسر تهنقی جهوانی
یا به‌تری سه‌ما قه‌جره هه‌موو شو دموو چاوه

شیرینه لئروو چینه که خووینینه هه‌موو ددم
بهم لئوو دهمو هه‌رچه‌بو بهو په‌نجه نیکلاره

نهم نوخته‌یه خاله که لاسر عه‌ینی جه‌ماله
نمازای دلی زاری منی سکرده هه‌زاره

نئو په‌رچه‌مه پر چینه هه‌موو عه‌سکری چینه
بۆ غاره‌تی ماچینه که نهم چینه سه‌واره

(صافی) نهمه شینی توو بۆ خرنجه‌یی لئوی
یا چه‌هه‌یه‌یی بولبوله یازاری هه‌زاره

((ی))

خودا رحمتی به حالتم یار نموا بردی به دلنای
له سر هوش و له تن ناکهت له دل سه برو شه کیایی -

له لایبی ناره زووی وهصلو له لایق دلشکستی یار
کوویس ناگا به پک لا چون نه گا گهر بی به دولا بی

نهلو جینگای غریبیم دی نه سلاو نه مهن مرام
چه چاره ی دیکه شک نابهم به غیری شیتو شه یایی

که هر چه کم به سر هات له وه پای دل برو جه فانی یار
له ناو نم هر جوو لاوه خو وینه کم و اچوو به - و یایی

ده زانی بوجی گوشه ی بی که سیم گرنوه له دووری یار
خه یالی نهو ره فیه ی بوو دلی ریسوا له تنه یایی

نه لا نه ی دوستانم داستانی دل نه وار نایی
مه گهر روژی جهزا بیتن له خدمت شاهی به لولایی

هه یایی له یله کی بی مه یله به دل واله به (صافی)
سیاخانه ی دهروونه شو ویشی ما جنونی سه حرای

نه‌ی مو تر بی هر یغان دست کن به نه غمه خوانی
نوازی تو به بو دل واده نع نه کا غه مانی

به زمت شفایه سادی بوم لیله به رب تو نه‌ی
نمو دمدی دل هه تا کی چی ماوه عوسری فانی

مونریب به سازو نه‌ی بی ساقی به جای مه‌ی بی
تا عاذزی مه نه‌ی بی روو که بنه شادمانی

ره نکو هه وایی تو به ده نکو سادی تو به
که یو سغان تو به بو عه بشی جاویدانی

با ساقی روو له مه‌ی کا بی ده نه‌ی نمو غمه‌ی کا
جه مشیدی جامو گه‌ی کا؟ کی دای نه‌ی مانی

بوم لیله چه نکو عوده، رزمه له یاو، دووده
با کو ره بی هه سووده نم سیره بانه زانی

ساقی له دل هه زمر که چارم له دمدی سر که
جاریکی به که زمر که بو (صافی) هه سیرانی

نه مان لو مەم مە کەن یاران منی کوژت ههجرى له یلاى
له بهر نهشكى دوو چاوانم وژاوه نوورى بيناي

ههوا جهيشى فیراق خووبى رۆژاندهوم دهرچر و له ناموه
دهخیل شای و یسان تو مە یله خووبنم چى به خۆراى

له لای خۆم احترام گوت له ناری دوهرى جانان
له ناکار شوعلهوم بهر دل سووتا به روانه ناسانى

له بهینى ئیمه شهرت و ابو جوداي به کتر نه کەین ههركیز
وهفای عهدهت نه بود قوربان به جیت ههشتم به نه نهایی

به ئومید دانهی خالی لهی جانانه مشغول بووه
که نه مزانی له ناکار هاته نه ستۆم دای ربه وایی

غهریبو ناتوانیکم نهوا هاتومه دهرگانهت
به سههلی ناروا قوربان نه گهر خوت نهی نه ههانی

نه گهر (صافی) مفرامت ههاتنه وەى یاره بلی دائیم
مه دهمد یا مستهفای شای دهخیل یا شای به غدا یی

جانا به سه بي مهيلي دمي رووي وها بي
 ناچهنده دلي زار به نازارو جهه بي ؟
 نايبي خيالي نوو غم بي له دل دا
 غارت گره بو عه قلي مي خاه خرابي
 هرچي له تهره ف نوو به سه رما بي به قوربان
 پيم خوشه به لا بي له دلا گهرچي به لا بي
 خالي نيه نه سلا له نه جهه لاي جهه مالت
 هرچي له ستراتا به سه ما جيلوه نوما بي
 شهني نوو بو جيلوه بي مه عني هميو عالم
 لاهوونو نامووني به گهرچي له حسابي
 خالي له حيايت نيه بو عاشقي مه مجور
 خوي ديتهوه هر چهنده خه تا بي به خه تا بي
 نيباتي وجودي نوو نه رواحي نه ريقه بن
 نه صديقي (الست) چ (نم) بي چ (لي) بي
 جوزينيكي سفته دوو جيهان نه ومله و ناخر
 سيرريكه له ذاته چ خه تا بي چ جهه لا بي
 (صافي) به نوميدي نوو گهرچي له حسابت
 رووي مه عزمره تي زمرده به فرموو له چ لا بي

دلّم په زموردمه ټیښتی ده خیل موزیب سدايي بي
لهدست هيجراني يارم نيو نفيس ماوه وه ماڼي بي

لهباني شادي خوځي گالي بيمارو خه مناکم
مه گډر به لاوکو حيرانو نبوه شو بوم شفائي بي

غهي هيجراني ناکي بي سداي نهی موزيبا سادى
بيا تو شوو ماهورى و قه زازو ده سنگايي بي

به بي ناوازي تو نسلانې چارې دلي شېدا
ده خيل دهنکي سباراستو حيجازو چارگايي بي

له پاش مردن وه صيت بي له جوى ياسين و نه لقبينم
سداي ديوانو غورځو دهنکي کوردانيس لهدوايي بي

به دسقي نهو حبيبې گډر نمست مردم شهيد ټيم
گواهيم خوږېنه فردا ناهه قه کس ټيدعايي بي

رجا گډن تو خودا ياک دم که يار بيته سهرينى من
بلي کوڅتهى منه (صافي) نه گډر چي بي خه تاڼي بي

مه پ چي به نهی دلی دیوانه دووباره پښتواوی
 له غفلت و فیهو دمرچووي له عیب و عاره و اماوی
 مه گهر مه حکومي یاری یاله بهر نیمه دمی ترساوی
 وه کو کوشنه قهساب نهی دل چیه و اغرق خویناوی
 له گوشه یی کسی دائم له غم دا مات و دامای

له مولکی حسن و ثقیلی مه لاحت تا که نه شوخه
 مه جانب شاه و عارز ماه و تینت پاکه نه شوخه
 دل سده کوشنه یی وه کوی نه زېر پی خاکه نه شوخه
 نه گور نه رمووی له قه نلی عاشقان یی پاکه نه شوخه
 هزاری کوژتوه وه کو قه دی لاو لاوی و لاوی

به حلقه یی زولنه کی یارم عه جانب داوی دانوه
 به دانه یی خاله که یی سر یووی فریبی عالمی داوه
 له وحشت یو که نه بری دل به تېو یا هات و تی ماوه
 چه یادیکه سده و وحشی له چینی پرجی پېچاوه
 خلاصی تو نه نهی دل له داوی زولنی باداوی

له سر عه خه یی شهیدانه له سایه یی عه شتی تو ناوم
 بکه رحمتی به من قوربان به غه مری تو به کوژ راوم

له ږووی د دوستی جارې بنوړه نه شکی خو ویناوم
 نه گهر فرزا عه دو بیتن بیښی چاره بی چاوم
 له پو من خو وین د بارینې له سر دوو چاوه بی چاوی
 دلا پوچی دهوام ناگهی له عه شفا هرچی توشت بوو
 کونی جبکم کشتیواوم به سحرې چاوه گهی جادوو
 له پیری عه شقوه پر سیم نه ویش دوو باره وای فرموو
 دلا دېوانه بی خو نه که یار بی مه یله دهره هق توو
 وه نیلا نهو له سر نهو عه هده ماوه تو نه گهر ماوی
 له نه صوری بروی با جه دوه لی نه قاشی چین دمرچی
 له نه رزی قامه تی به رزی قه دی شمشادو عمر عمرچی
 له وه سنی نهو خه تو خالی نه و او بر عمره کم گهرچی
 له نه صریقی بلایم چی با قه لیم دمرچی بلایم هرچی
 نه و او نابې به چی نه و سانی پیچی به رچی خاوی
 له دمردی بی دها بوو یه غریبو شوهره بی شان
 دوعامان پو بکن تیوو خودا زومره ی وه قاداران
 له راسم گوی مدمن به قه ی ره قیو قعولی به دکاران
 مه لاین (صافی) که تیستیکه له یادی یار نیه یاران
 له دلدا فیکری دلدارو له ناوی ذکره کا ناوی

شادبی قلبی حمزیم نووری چاوانم نه توی
مهره می زامو پرینم دوردو دمرمانم نه توی

وا نه تاریکی فیراقت ریگه کم وون کردود
شیمی بهزی جانو دل ماهی دره خشانم نه توی

گهر به دمسق خوته وه قه تلم بکی مهنونی توم
سه دندوده مومنه حقم قاتلی جانم نه توی

واله بهر بی همه دهی خوم خسته گوشه ی بی کسی
دوستی یاری بی که سازو دل غریبانم نه توی

سجده گاهی میبره بانه خاکی بهر دهر گانه گهت
پادشاهی دل به رازو شاهی خو و بانم نه توی
درد به در خو و بین جیگر نه ساوارمی یارو دیار
درد مهنو خسته دل معلومه لوقمانم نه توی

واله تاو زولسی فیراقت بی هوالو بی مه کان
هاته بهر دهر گای عدالت شاهو سلطانم نه توی
بهختی بهد نه بیشت له عهده ی تو به کامی دل بگم
جانی من صاحب وه تاو و عهلو بهیمانم نه توی

(صافيا) سا عاشق و ديوانه وو حه يراني توّم
ري ي موسولمانى چا لي بكم نوري ثيانم نه توي

عزيزيكم هه به نيمو به جيسا يوسفى ثاني
هزارى وهك زوله يخوا حه پسي تيو چاهي زه نه خداني
له سد فرسه نكهوه بو چاوى نابينا ضيا به خشه
هزاراني وه كوو (به عقوب) له بوني عه زى زوله ياني
له تيو خاكي عه جهم تاكوو عه رب سر حه ددى روّمو كورد
شه ي وا نابي نه سلا صاحبي مودى سوله ياني
به نينساف گهر نه ماشاكن سر ايا هه يي لي نابي
جه مالي يارى من بوو نه ملي دل گه نجيكي به نهاني
له بو فرمانى يارم هه رچى گهر دن كهچ نه يي ياران
له ژير يي جه هله وه سر داده ني وهك شيخي سه خاني
مه تاني ساليكانو ره نساو كه عبه يي عوشاق
دمر يي بازي خورا كاني و تا سولتاني گه يلاني
نه گهر سولتاني دونيا يي گه داي دمر گاهه كي تو به
به نازى خو ت نيلزي يي كهرم كه ي (صافي) هيراني

پینج خشته کی

نگارا رووی رہی گھر لہر تھو عہدو پہمائی
 دلی بیچارہ کم --- علول تو پہ جی لہ لوقائی
 وہرہ بہش خودا یا بیسکوڑہ یا بیکہ درمائی
 فہدات ہی تھو روحی شیرین ہہ تاگی دل پہریشانی
 ہلا ہی وات ہہر ہینام چ کہس درمائی نازانی

لہ عہدی ہی وہ فانی برو و ہا مہ نفووری تو پہ دل
 لہر مہمی پر جہ فانی برو کوا مہ ہجوری تو پہ دل
 خودا مہ لٹا گری جا مہ شبتوی دووری تو پہ دل
 زہ ماتیک لہ گوشہ ہی ہی کسی رہ نہجووری تو پہ دل
 حہ بییم کہ عہ کہج نابی تہ گہر خوٹ ہی ہہ سردانی

لہ نقش عازت --- ہیرانہ دائم مانی چینی
 لہر روو پورہ ہس لادہ ہہ موو شہ خسی کہ نہت بینی
 لہ دل --- ہہ برو لہ تن تاقت لہ ہریا عہ قل نامینی
 کہسی بہم عسرہ نہ بدبوہ ہہ ہر وک تو بہ شیرینی
 تہ ہہ یور ما لہ تصویرت تہ گہر نہ تاش تہ گہر مانی

له فەریادم و مەر ئەی گیانی شیرین روژت ئەرۆیە
 دڵم مەشکێتە بەسنە زولف و خەسنە ی پەرچەمی تۆیە
 لە تەلی عەبدی تۆم تێستیش لەبۆ تۆم شین و روژوێ
 لەمنداڵی یەو تەوێ بەندەکی تۆم ھەر لە ئەستوێ
 وە کوو قورمێ دە نالینم عزیزان دلبەرم کانی؟

ئە قەلبم تارەمەق ماو وەرە ئەی جانی شیرینم
 تەرەحوم کە بەسەرما رابەر تی فەکرە نالینم
 لە نەزعا فائەدی نادا دوعای تەسکین و ئامینم

وەرە سەر چاوەی چاوم بنۆزە سەیلی خووینینم
 قیلی ناکرێ ئەسلا لە ھەوزو جۆگەو و کانی

نە دەردی دووری یاران نەما ئارام نەسکینم
 و مەن ساتی لێ یگە خوا پەرسن گریو و شینم
 نەجاتیم دەن لە ئەم دەردە بەسەردن یانەخۆ ژینم

بێتێ شوخەکم تاکێ لە دووری ھەر بنالینم
 چوێ جلێ وە کێو عەرمب کە دەستم گاتە دامانی

له ټیو تابووری خیم وا هات له تعلیمانی ممشقی تو
 چ ترسی قهیدو زنجیره له نه منو دابه توهی تو
 بهموزدهی وه سلی پاڅویت حیا و اچوو له شهوتی تو
 هه نا ټیستیکه مشهور یوو به بد نامی له عشقی تو
 چ باکی لومړی غهیره له مولا (صافی) هیرانی

پینج خشته کی « صافی » له سر هونراوهی

« عه ونی » ی کوی

هو زاری خونچه زاریکم که رووی نو به هاریتی
 نزاری لاله زاریکم که دل و داغ داخدارتی
 فیدای لیوو زاریکم تنودی جان نشارتی
 خوماری چاو خومارکم هه زاران وا خومارتی
 نه سیری زولنی یاریکم هه موو عالم شکارتی
 به نهرو کونی کاکړلی له پای خستووو ناساندم
 وه کوو تیچیری صیادان له خوونی خوئی گوزاندم
 کریمه ی گوشتی چاوی یوو نیمرو ذهی شیاندم
 وه کوو لهیلا بهد نازو نراکت هه قلی لی ساندم
 دلم دائم وه کوو مهجنون له عشقا بی قهرار تی

له هر ږه مزيکي سد نازو نه زاکت دايه نم شوخه
 له هر غه مزيکي سد فيتنه و هيلاکت دايه نم شوخه
 هزاران تاجي شاهي واله ژيري پايه نم شوخه
 له يقيني ملاحهت چونکي بي همتايه نم شوخه
 دېنم چنده شه نشا و موتيمي رهگه زارېتي

نو بيلم ناله ژين وختي قيايي قامه تي لاوي
 که و منلون له بډ قه تلم پياده ي بهرچمي خلوي
 چ چاره ي تيره بارانه له پهنجه و ده سقي خو و پناوي
 دمه زانم دمه کوژي چ اوو نه نافي زولفي داو داري
 بروي قه وس و موژه ي په يکاني عوشاني هزارېتي

مه تاعې جان له ږي ي عشقي به نالانو خه ساروت چوو
 هموو عوسم له هيجراني به سد عيجزو مهرارهت چوو
 که داي دل به مه زلوومي له ژير ته ختي هزارهت چوو
 به غه مزي چاو که عه قل او دل و دينم به غارهت چوو
 خودا چي برو که و تيمرو هموو که س انتظارېتي

دلّ بولبول له بو خونچهی دهمي هر نانخو شوختی
که زاغی خاله کی دائم بباخی — پیو خونختی
پروو کول پرچی سونبول دوو تیرگس والهروختی

کولی روخساره خونچهی لیوه عمر عمر قه دی شوختی
که می بولبول که می قومری که می دلّ وا هوزار پی

عه جاب نهو به هاریکه که کولشمن چه زری هه لداوه
له لای پی سونبول ونه سرین له لای پی تیرگی ساوه
به ناله ی بولبولان (صافی) مه گهر چه برهو چه قومماوه ؟

شکو فیه خونچهی لیسوی له باخا واده می داوه
وه یا پوی عه زه (عهونی) خنده ییکی لیوو زار پی

فیدات یی روو حی شیرینم هه ناکی دل پهریشانی
به لای یی وات به سز هینام چه کس دهرمانی نازانی

زما تیکه له گوشتی یی کسی ره نجوری تویه دل
حه بییم که به کهج نابیی ته کهر خووت یی به سهردانی

کسی لهم عصره نه بدیوه به شهر وه که تو به شیرینی
نه به یور ما له تصویرت نه کهر نه قاش نه کهر مانی

له مندا لی وه تهو قی به نده کی تو م هر له نه ستویه
وه کوو قومری ده نالینم عزیزان دلبرم کانی

ومره سر چاوه یی چاوم بنوره سهیلی خو وینینم
قیاسی ناکری اصلا له محوزو جو گوو کانی

بلیننه شوخه کهم ناککی له دووری هر بنالینم
وه کوو عاروب چی به جاری کده منم گانه دامانی

هه نا تیتساکه مشهور بو به به دناوی له عشقی تو
چه باکی لو مایی غهیره له مهولا (صافی) هیرانی

وہ کوو کوشتهی قہساب نہی دل^۶ چہ واغہرقی خوینلوی ؟
نہ گوشہی بی کسی دائم لغہم دا ماتو داملوی ؟

نہ گہر فرمووی لہ قہ قلی عاشقان بی باکہ نہم شوخہ
ہزاری کوز نووہ وہک تو قہدی لار لالوی ولالوی

لہ نہ عریفی بلیم چی با قہ لہم دہرچی بلیم ہرچی
نہواو نابی بہچی نہواسانی پیچی پەرچہی خاوی

چہ یادیکہ سہد و محشی لہ جینی ہرچی پیچہ۔ ساوہ
نہ جاتی تو نہی دل^۶ لہداوی زولنی باداوی

نہ گہر فرزا عہدو بیتن بیتنی چاوہ بی جاوم
لہ بو من خوین دہبارنی لہسر دوو چاوہ بی جاوی

دل^۶ دیوانہ بی خونہ کہ یار بی مہلہ تینستیکہ
دہنا نہو ہر لہسر نہو عہدہ ماوہ تو نہ گہر ماوی

مہلین (صافی) کہ نیہ تیکہ لہیادی یار نہی یاران
لہ دلدا فیکری دلدارو ہمیشہ ذکر کا ناوی

« ثانی »

بهشتی له هه له سه نه کانی به هه شقی (ثانی) که ناوی (کاک عبدالله)
وه باوکی بوویزی خوالی خوشبوو (سانی) هیرانی به :-

ده خیل ساقی وهره وه عدهی وه فاتم
بدی جامی به قوریانی وه فاتم

له بهر جهوری ره قیبو دوردی دووری
هه بهشه چاوهیری ی مرگه هه باتم

ههزار دهغه شهو روژ کهر دهرم کهی
غولام و بنده یی تووم خاکی پاتم

له هه شقی چاوه کانی مهستی له بیللی
وه کوو مه جنونی شهیدانی وولاتم

گوتم (ثانی) هه لئی بوخووت هه راکه
کونی چارم نه برو هه رچهند هه لاتم

دلېشم چوو گوټېشم چوو که یاری گوتلوزارم چوو
نه ما ژینم له گل خوشی به تراجی نېکارم چوو

به امارا نه سلې گول دایې مه دای بولبول له هر لایې
کړینم سه منورو ناسای که خو نچه ی لاله زارم چوو

نه گهر نیقلې هفت کېشودر هه موو که نېچو دورو کهوه
به چیم نایته پیش مه نزم که دوری شاهوارم چوو

چه پاشای چه دمویشی غمي عشقت نه گهر توښی
هه میته مه ستو مه دهوښی که دوښی غمکوسارم چوو

زه عیفو زردی پایزم لهوستان یار گونی زیرم
له تن بیمارو دلیریم که هلوین هات به امارم چوو

به داغی دوردی هېجرانی له زه بری تیری موژگانې
وهای کردوومه بریای به تن رووسی رهوانم چوو

گوتم (نانی) هوا نېرو له سر چی وا پریشای
گونی هات گلورستای نه سیران کردو یارم چوو

نه مان مردم عیلاجم کن له مسرعت رووی له یلایی
میسالی شینخی سه نهانی له نایینی مه سبعاپی

نه نانی دل^۲ له دمس رووی عه بهس چوو دین و نیمانم
که گورا قیبله کم دل^۲ چوو له که عه بو کلیسای

به جای عیشق سه مه ستم به زولانی ماری دل^۲ که زتم
به دوو زینشاری یا به ستم که نوومه داری نه رسای

ابلاهی حورمهت و نازی نه ریتی پیری که یلانی
به وه صلی دل بهرم شاد که ی له دونیاوو له وه قباپی

وه کوو مه جنونی مه جنونم میسال به ره هادی بیستونم
ده لی^۲ و مرغانی دل^۲ خونم به نیری عه شقی گولاشپی

خه لیفانی و مقادارو مریدی موخلیس و خالیس
به جاری بوم ده خانهت کن له خزمت شاهی به غدایی

گوتم (ثانی) ته مه تا که له درگی (قاضی الحاجات)
که یرو یو مردم بی^۲ لوتفی شای به سربو به جایی

« صفوه ت »

بمستی له هه لێهه کانی زانای مه زن حاجی کاک مه لا ده لی که نلوانکی
(مه لا کاکه) و نلزانویشی (صفوت) و کوری هه ره که وره ی صافو
پوست نوشینی شوو بێ باوکی بقی .

عه بیدانه ت مه نه م که منته تویی هه م سه به و سه رو و
که داوار هه ت و و مه در مه ده د یاساکن البغداد

تویی هه م په رو هه م رابه ر تویی هه مرانو هه م مه زه ر
تویی هه م بازو هه م دل به ر مه ده د یاساکن البغداد

غهریق به حری عشقی تو م له ته علیمانی مه شقی تو م
به دائم من له شعوقی تو م مه ده د یاساکن البغداد

فه قیری ئاشانه ی تو م له دووری ئاشانه ی تو م
به ئومیدی ئاشانه ی تو م مه ده د یاساکن البغداد

که من په روانه ی تو م سه راپا سووخته یی تو م
حه ریقی ناری رووی تو م مه ده د یاساکن البغداد

غولام و به نه نه یی تو م هه مو و دم چا و مریی تو م
نه زه رکه د فقه یی تو م مه ده د یاساکن البغداد

غریبو با وفاقیم من علیل و یر جفایم من
به نومیدی شفایم من مهدهد یا ساکن البغداد

له دوریت زامدارم من له فیرقت غمگوسارم من
له دورهی گول هوزارم من مهدهد یا ساکن البغداد

سهری مه قلم له نهم چوو که مال و هوش و عیلم چوو
نومیدی و وصلی یارم چوو مهدهد یا ساکن البغداد

دل و دینم به غارت چوو که دنیا و قیامت چوو
خودایه جان له حسرت چوو مهدهد یا ساکن البغداد

زه لیل و عاشقم قوربان نهاده دانش و عیرقان
نهم که نهی شهی گه یلان مهدهد یا ساکن البغداد

ده خیل نهی (صافی) ی هیران ده گول جه مصیبتی پیران
بچین بۆ خرمهت نهو سولتان مهدهد یا ساکن البغداد

نهم جیسم که بیماره روح گیانم که بیزاره
به بی تسلیم نه چاره مهدهد یا ساکن البغداد

که (صفوت) زور به نازاره له دنیا دا گوناها باره
همیشه نارمزوی یاره مهدهد یا ساکن البغداد

پینج خشته کی صفوہت لہ سہر ہونراوہی صافی

دہ خیلہ من نہوا مہدم وہ کوو مہجنون لہربسواپی
لہ فیرقت لہیلہ کم وا کو تووم بی جی و و مہنواپی
دہ سا چہ بکم وہ کوو ساحر دہ کم جیلہ و سوداراپی
خودارہ جی بہ حاتم یار نہوا بردی بہ دلؑ مای
لہ سہر ہوش و لہ تن ناقہت و لہ دلؑ سہ برو شہ کیبای

نہ گہر زولفی بہ دہستم وادہ کم لہ علم وہ کوو زیننار
مہسالی شینخی سہنمائی لہ عشقی قامہنی دلہسار
مہ لہن بی ہوش و بی عہقلہ بہ تعنہ نہی گہلی نہ غیار
لہ لایق نار و زروی وہ وصلؑ و لہ لایق دلشکستی یار
گوربس ناگا بہ بک لا چون نہ گا گہر بی بہ دوو لای

ہمہو شو ناخووم ناروژ بہ نومید و وصلؑ وا فہونام
نہما چیکم کہ جاریکی نہات ساقی بہ بادو جام
سبایی تالیہ و اسر نیگوونہ عاشقی بہ دنام
نہاو جیکہی غہریبیم دیؑ تہ لانی و نہن نزام
چ چارہی دیکہ شک ناہم بہ غہیری شیت و شہ بدای

که چند ساله له‌بۆ ته‌حسلی عیلم و شرعه‌گه‌م ره‌فتار
خولاسه‌ شیری موسیان و غه‌م نه‌بووه ته‌تیجی کار
که‌وابی من ده‌گه‌م نه‌بوی نه‌سووچی خوا نه‌تۆی غه‌فار
که‌هر چی به‌کم به‌سهر هات له‌و وه‌فای دل^۱ بوو جه‌فای یار
له‌به‌ینی هه‌ردوو لادا خودینه‌گه‌م وا چوو به‌خسورایی

دلی زارم له‌ده‌رسی عیش و دا پیرو جه‌وان نابیی
که‌هه‌پی حه‌لقه‌ی زولفی نووه بو من زین نابیی
نه‌گه‌ر نه‌عریف و نه‌وصیفی له‌بۆت که‌م بۆم عه‌یان نابیی
نه‌لانه‌ی دۆستانم دانسان دل^۲ به‌یان نابیی
مه‌گه‌ر روژی جه‌زا بیتن له‌خزمت شاهی مه‌ولایی

تأمل کن له‌ده‌وری نه‌و زه‌مانه‌ نه‌ی نه‌نیس و یار
که‌نه‌له‌وده به‌سهر به‌ستی ده‌سووری^۱ کوج بوو ازار
که‌وابی هه‌ر که‌سی عه‌قلی هه‌بی بۆخۆی بیی هوشیار
ده‌زانی بۆی گو‌شهی بیی که‌سیم گر نووه له‌ده‌وری یار
خه‌یالی نه‌و ره‌فقه بو دلی ره‌سوا له‌نه‌نه‌ی

موسو‌ل‌مان رجا‌مان بو به‌سکن یارمان بیی وافی
که‌(صفوة) دل^۲ به‌بازاره له‌بۆ و نه‌وصلی نه‌وصافی
نه‌گه‌ر وه‌صلی بیی نه‌ی بیی نیایی به‌ک نه‌زدر کافی

هه‌وایی له‌به‌که‌ی بیی مه‌یله‌یه دل^۳ وانه‌یه (صافی)
سیاخه‌ی ده‌زوونه شو‌رشی مه‌جنونی سه‌حرایی

هه بېم چوو روو حېشم چوو که سروی جۆ بيارم چوو
نه ما شو قم له گهل شادی به تالان چوو نیکارم چوو

به هار بێ وه ختی گول دای بې نهوای بولبول له هه لای بې
سو و تانم قه قهس ئاسا بې که خو نچهی نهو به هارم چوو

ئه گهر هفت ئیقلمی دنیا پری دور بې وه کوو دریا
به چیم نایسته پیش گویا که یاری گوتو زارم چوو

نه خووشی فەسلێ پایزم له هه لوین یار گوتی زیرم
به جان مه حزو نو دلێ زیرم که خو نچهی لاله زارم چوو

هه مېشه زارو به فتوونم له فیر قهت له بلی مه جنوونم
له دلدا غهرقه بی خوونم که دوری شاهوارم چوو

گوتی (صفوة) کهوا تیتسا مه به ب چي دل برینداره
گوتی هات تو پو نه یاره به تیتخیری که یارم چوو

چی بلیتم و چی بیان کم کس بهمدردی من نهرانی
سیری حال^۱ بۆ کی عیان کم کس بهمدردی من نهرانی

من نزانم سیر و حالان نهادهستی چاو غزالان
نزد ده نالم ماه و سالان کس بهمدردی من نهرانی

ماه و سالان من ده نالم عاشق نووری جه نالم
دل^۲ بهزامو پر خه یالم کس بهمدردی من نهرانی

دل^۳ بهزامو پر زه عیفم ره نک زمر دو وه خه ریفم
عاشق بهزنی له تیغم کس بهمدردی من نهرانی

چهر ک و دل^۴ بووبنه کبابه یار له سینه ی دام قولابه
قهلب و جیسم پر عزابه کس بهمدردی من نهرانی

لهو زه ماهه زور زه لیلیم دائما زه عیفو عه لیلیم
انتظاری رووی خه لیلیم کس بهمدردی من نهرانی

یارو دوستان نهز جو دامه عاشقی نووری خودامه
دلبره و مسلم مهرامه کس بهمدردی من نه انی

عاشقی بهدردی مونیرم چاره نوری لوتفی یه—هرم
(صفه تا) من وه که سه فیرم کس بهمدردی من نهرانی

« سوژی »

بهشی هه لێهسته کانی کاک عبدالقادر غهونه که ناز ناوی (سوژی)
کۆری پێنجهمینی بههشتی (صافی) به .
(شپۆم بۆ خوا لێ خوش بروی صافی باوکی)
(بهرواری کۆچی دوایی)

ومرئ یاران له فیرقهت پیری ره نمان
جیهان پر کهین له شبنو زارو گریان
زمان شتوا زمین هاژا که نهو چوو
به لێ کهو چوو له عهلام قهدری کهو چوو
له کهو بازی مراد بازی خـودا بوو
به بازی عزی دونیای لاهبا بوو
له بازی بوو له گهـل عهلام به بازی
به جوز بازی نه بوو نه صلا نیازی
هه تا ما بوو نه دونیا به هه وه بوو
کهلامی شه کهرو له فظی گوهر بوو
خودا حافی بی روئی له دونیا
له تیو چه نهت مه قهلامی بی له عوقبا

له سایه‌ی وی خودا تیتیش به روحهت
به‌کی عه‌فون له‌بۆ روژی قیامت

شوی چوارشم له (٥ و ٥) ی محرم (١)
وه‌قانی کرد له به‌رواری (شکاغم) (٢)

خودا چبکم چی به چارم به‌کی چاری به‌بی چاریم
له چاری بی مه‌فر مام نه یاری بدا یاریم
نه‌سیری نه‌ نه‌یالو روو به‌خال و تازه یاریم
گوله‌ندام و نه‌مای به‌روی باغی جه‌ننه‌ی یاریم
خه... نگی چاره‌کی مه‌ستی له‌سینه‌ی دام به‌سه‌به‌ستی
خودا نازاد به‌که ده‌ستی له‌خووی و تیش و نازاریم
خه‌ی دو‌نیالو دمردی دل به‌جاری جهرگی کردم کول
ده‌نالتیم وه‌کوو بولبول له‌دوووی یاری گولناریم
نیاهی حورمه‌ت و نازت به‌نهمه‌ت مه‌جهری رازت
به‌غوٲ الاولیای بازت به‌ده‌ی یاری له‌ریزگاریم
له‌شوقی روژی رووی (سوژی) به‌ریشان حال و نالوژی
له‌ترسی تیری دل‌ووژی خودا به‌س بی غم و تاریم

به تیری چلو هکی مهستی دلآرامی بر بندارم .
نه چینی بهر چه و زوایی گوته ندای گرفتارم

له هجرانی گوتم و دهك بولبولم لهت برو دلم یاران
حه یاتم زیلله نه چارم نه لهم ژینه یه - زارم

موریدی مورشیدی عشق و موتیی پیری مه یخانه
نوشینی مه بکده و مهستی زولالی غه به بی یارم

و ده ساتی له گهل من نهی فهلهك توخوا ووداراکه
زه لیل و زارو خهستی تیری غه مزه ی شوخی عه یارم

له وه بختی نه زع و رووح کیشان ره فیکان و ده نه بالینم
دوعا گن تا به نیمان زوو نه جانم بقی له نازارم

نه (سوژی) شیفنه و شهیدا دهرسن گهر به چی فهوتا
زه مهانی بقی و مغاو به ختی به دو یاری جهه تا کلرم

« ووریا »

بهشی هه لێهستی کاک عبدالکریمی کوری هه وه مینی صافی
که نازناویشی (ووریا) به له بهندیخاندا دایناوه :-
ئهی فهلهک تا که ی وه کوو یوسف له بهندیخانه بهم
یا له کێوو چۆلو سهحرا ههروه توو دێوانه بهم
تا به که ی وهک بولبولی بێچاره پشهم ناله بێ
تا به که ی دائم له دهوهری لاله وهک پهروانه بهم
وا له دهردی دووری یارم دل دهووتی وهک فههر
رحمه کم پێکن هه تا که ی هه ره له ئهم سهروانه بهم
بازی که یلانی ده خهات تۆ رجا کار بی له بۆم
روژی سه دجارا به قوربانی سه گی ده رگانه بهم
شه ره گهر پێتو دهر پشهم که ی نه پۆم له م دهر گه به
تا کوو مردن خادعی خاکی دهری ئاستانه بهم
چۆن ئه بی ترسم هه بی قوربان له روژی مه حشره
خۆم به هیرانی یزانم نه سی ئهم شێرانه بهم
روژو شهو (ووریام)- هیچ کانی له بهر گریانو زار
قهر نه بوو ئوخه ی به کم تا که ی له ئهم گریان بهم ؟

پیرستی دیوانی صافی

لا پاره

- ۲۰ نه گهر چی دل ۶ بزوانی عارضت سووت
- ۷۱ نه مان لومهم مه کن یاران منی کوژت هيجری له یلائی
- ۴۷ نهوا غمزوی غمی ۶ غارمنی دل ۶ کرده به لغاره
- ۴۵ نهو پهرچهمو نه گرچه هموی دوزمنی دینه
- ۲۲ نهی بانی سهبا هسته له عالم بیه هوشیار
- ۴۸ نهی پرنهوی رهنکت به مثل عهینی چرا به
- ۷۰ نهی مونریبی حریفان دمسکه به نهغه خوانی
- ۱۳ نهی نیگارا به سیه با دمرگی و وفا بکری نهوه
- ۲۱ بازی دووری وا به تیری غم دلی کردم نزار
- ۵۰ به نه بر و ت کوژاوم دل ۶ پر زوخواه
- ۳ به سهر هاتی کاک مستغای (صافی) هیرانی
- ۳۱ به قامت خرامان به پروو مای تابان
- ۵۲ به ریشانیم له حد دمرچوو ردفیقان جار همر نه و جار
- ۱ پیشهستی
- ۲۴ تو دوزانی ۶ چی یادی دلبری ره عنا ده کم
- ۷۲ جاا به سه یی مه یی دمی ۶ رووی و وفات یی

- ۳۶ جانا له شمت والو حیرانه دلی من
- ۳۷ جانا له فیراقی تو په شیواوه دلی من
- ۵۲ جهمی غوشاگان مه کن لو مہم که وختی زاری به
- ۴۶ چو یاری چاوه کانم رووی زه مینی گرتووه
- ۱۹ چاوه کم چاوم به دائم انتظار ی تو ده کا
- ۴۳ حه بیبا دل^۱ که لی بیماره بی تو
- ۲۹ حه بیبا خوټ دمزانی بو له عالم بی موبالاتم
- ۲۸ حه قیسم گهر فله که یاران به نهی دل^۲ بسو ویتیم
- ۶۹ خودا ره حی به حالتم یار نهوا بردی به دلمای
- ۴۲ خونچه بی نهو به هاری گول^۳ دهر چوو له دهنی باخهوان
- ۵۴ دهر دی دووریم چه ز تووه زه هری فیراقم توشی به
- ۵۵ دلبره دل^۴ بی قمراره چاوه کانم گریه ماره
- ۲۶ دلبری ناز پهر وری روو نه نوهری مه هیاره کم
- ۱۸ دل^۵ له بهر دهر دی فیراقی یاره مه یلی مهی ده کا
- ۱۵ دل^۶ له بو مه حبوبه دیسان گریه وو زاری ده کا
- ۷۳ دلم به ژمورده تیستی دخیل مو تریب مه دای بی
- ۱۶ دلی بولبول له دوری باخی گول^۷ یاری نه کا چیکا

لا بهره

- ۵۶ دووباره چهرخی کهچ رهفتار به کینهی من هه آستاوه
 ۷۱ سه بهب چی به نهی دلی دیوانه دووباره به شیواوی
 ۴۹ سحرین دلی مارووته کهشه بیاپی عوزاره
 ۷۶ شادین قهلبی حه زینم نووری چاوانم نه توی
 ۵۷ شیفتهی نووری جهالم ماهی تابانم ومه
 ۵۸ عارزی یارم گروی حوسنی له گولشمن بردهمه
 ۷۷ هه زیزیکم هه به نیمه به جیسمایوسنی ثانی
 ۴۲ غونچهی نو به هاری گول^۲ دمرچو له دمستی باخهوان
 ۸۳ فیلمات بقی رووحی شیرینم هه تاکی دل^۲ به پریشانی
 ۵۹ قهدهی تنه نک و شوخ نه گهر بقی سهروی بوستانی تووه
 ۲۳ کهروزی وه صلی ناوا بوو به چاو گریان نه گم چیکم
 ۶۰ کهزواقی عارزی دا گرتو روژی روونی کرد ناوه
 ۲۰ گولناری روخت دمشکی به گولزاری نیرم دا
 ۲۷ له بهر مهیلی مهیی عیشقی تووه یاری وه طا دارم
 ۶۱ له تاوی ناویری دووری هه میشه سینه بوریا
 ۶۲ له تاوی چاوه کهی مهنت دوو چاوم بر له خووی ناوه
 ۳۰ له تاوی دمردی دووری تابه کهی بقی شیوه نو نام

لا پاره

- ۴۴ له م روژه له عه شنی یار سهودایی سهریکم برو
- ۶۳ لومهم مه کن نهی یاران نهم عه شته به لاییکه
- ۳۴ موددیکه له هيجرانی تو شیواوه دلی من
- ۶۶ من کهوا مه حرووی یارم پادشاهیم بوجی به
- ۳۸ من و دل نه مرو نهم شوخه له خوشی به که به دهی کردین
- ۷۸ نیکارا رووی ره محی گهر له سهر نهو عه هدهو په یمانی
- ۴۰ وه نه تماشاش دوستو نه حبان
- ۸۴ وه کوو کوشتهی قهساب نهی دل چیه وا غهرقی خویناوی
- ۱۳ وورده خالی نیسته کهش نازی له سهر په روین ده کا
- ۸۰ هوزاری خونچه زاریکم کهرووی نهو به هاریتی
- ۶۷ یاران کوژراوی نازم سه برم له دل نه ماوه
- ۱۴ یار له بهر نازی جووانی مامزه سارم ده کا
- ۲۵ باری خوږم لی زیره بویه حبه له مهرگی نهو ده کهم

پیرستی هه لێسته کانی

کاک (ههولای نانی) باوک خاوهندی دیرانو می کاک (صفوت) و
کاک (سۆزی) و کاک (ووریا) ی کورێ زاناو دلسۆزه کانی صافی هیرانی .

لا بهره

یادگاره کانی (نانی)

۸۵ ده خیل ساقی و مره وه علمی وه قائم

۸۶ وایشم چوو گویشم چوو که یاری گولموزارم چوو

۸۷ نهمان مردم عیلاجم کهن له حهسرت رووی له یلانی

یادگاره کانی (صفوت)

۸۸ عه بیدانهت مه نهم که متهر تویی ههم سه ییدو سه روو

۹۰ ده خیله که من نهوا مردم وه کوو مه جنون له ریسوایی

۹۲ هه بیسم چوو روحیشم چوو که سه روی جو ییایرم چوو

۹۳ چی بلایم و چی به یان کهم کهس به دهردی من نهزانی

یادگاره کانی (سۆزی)

۹۴ و من یاران له فیر قهت پیری ره ندان

۹۵ خودا چیکم چی به چارم بکهی چاری به یی چاریم

۹۶ به تیری چاوه کهی مه سنی دلارامی بریندارم

یادگاری (ووریا)

۹۷ نهی فهله که نا کهی وه کوو یوسف له به ندیخه بهم

١٠٠٠ دانه - ١٤ / ٣ / ١٩٧٣ چاپخانه‌ی کوردستان - ههولیر

رقم الابداع فی المكتبة الوطنية ببغداد (٧٦) لسنة ١٩٧١

چاپه مه‌نیه کانی چاپخانه‌ی کوردستان به تاییه‌تی ئه‌وانه‌ی که‌ماون :

فلس دینار

۲۵۰	دیوانی حاجی قادری کوچی
۳۰۰	مهم و زین
۱۰۰	مه‌لود نامه‌ی کوردی
۳۵۰	ئه‌لف و بئی لاتیئی کوردی
۱۰۰	ناوی کچ و کورانی کوردی
۶۰	گیو نامه
۶۰۰	کۆلکه زیریشه
۲۵۰	فهره‌نگی مه‌هاباد (کوردی و ئاره‌وی)
۷۰	دیوانی ئه‌دیب
۵۰	باوه‌ری ئابین
۱۰۰	له‌یله و مه‌جنون
۱۰۰	دیوانی دلدار
۲۵۰	دیوانی سالم
۱۵۰	میژووی میرانی سوژدان
۹۰	دیوێکی پیشکوتن
۱۷۵	دیوانی وه‌قایی
۱۷۵	تعلم اللغة الكردية
۲۵۰	دیوانی شیخ ئه‌حمه‌دی جه‌زیری
	خه‌ون نامه
	دیوانی صافی

دیوان صافی

۴۴۰۰۶۰

نگین عرب موکریان